

52008XC0401(03)

1.4.2008.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

C 82/1

SMJERNICE ZAJEDNICE O DRŽAVNIM POTPORAMA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

(Tekst značajan za EGP)

(2008/C 82/01)

SADRŽAJ

	<i>Stranica</i>
1. Uvod	206
1.1. Politika državnih potpora i energetska politika za Europu	206
1.2. Politika državnih potpora i zaštita okoliša	206
1.3. Test ravnoteže i njegova primjena na potpore za zaštitu okoliša	207
1.3.1. Akcijski plan državnih potpora: manje i kvalitetnije potpore, test ravnoteže za ocjenu potpora	207
1.3.2. Cilj od zajedničkog interesa koji opisuju ove Smjernice	208
1.3.3. Prikladni instrument	208
1.3.4. Učinak poticaja i nužnost potpore	209
1.3.5. Razmjernost potpora	209
1.3.6. Negativni učinci potpora za zaštitu okoliša moraju biti ograničeni kako bi ukupna ravnoteža bila pozitivna	210
1.4. Provedba testa ravnoteže: pravne pretpostavke i potreba za detaljnijom ocjenom	210
1.5. Razlozi za pojedine mjere obuhvaćene ovim Smjernicama	211
1.5.1. Potpore za poduzetnike povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice	211
1.5.2. Potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice	211

	<i>Stranica</i>
1.5.3.	Potpore za rane prilagodbe budućim standardima Zajednice 211
1.5.4.	Potpore za istraživanja zaštite okoliša 211
1.5.5.	Potpore za štednju energije 211
1.5.6.	Potpore za obnovljive izvore energije 212
1.5.7.	Potpore za kogeneraciju i za daljinsko grijanje 212
1.5.8.	Potpore za gospodarenje otpadom 213
1.5.9.	Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija 213
1.5.10.	Potpore za premještanje poduzetnika 213
1.5.11.	Potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama 213
1.5.12.	Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša 213
2.	Područje primjene i definicije 214
2.1.	Područje primjene Smjernica 214
2.2.	Definicije 215
3.	Sukladnost potpora prema članku 87. stavku 3. Ugovora o EZ-u 217
3.1.	Sukladnost potpora prema članku 87. stavku 3. Ugovora o EZ-u 217
3.1.1.	Potpore za poduzetnike povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice 217
3.1.2.	Potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice 219
3.1.3.	Potpore za rane prilagodbe budućim standardima Zajednice 219
3.1.4.	Potpore za istraživanja zaštite okoliša 220
3.1.5.	Potpore za štednju energije 220
3.1.5.1.	Potpore za ulaganje 220
3.1.5.2.	Operativne potpore 220
3.1.6.	Potpore za obnovljive izvore energije 221
3.1.6.1.	Potpore za ulaganje 221
3.1.6.2.	Operativne potpore 221
3.1.7.	Potpore za kogeneraciju 222
3.1.7.1.	Potpore za ulaganje 222
3.1.7.2.	Operativne potpore 222
3.1.8.	Potpore za energetske učinkovito daljinsko grijanje 223
3.1.9.	Potpore za gospodarenje otpadom 223
3.1.10.	Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija 224
3.1.11.	Potpore za premještanje poduzetnika 224
3.1.12.	Potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama 225

	<i>Stranica</i>
3.2.	Učinak poticaja i nužnost potpore 226
3.3.	Sukladnost potpora prema članku 87. stavku 3. točki (b) Ugovora o EZ-u 226
4.	Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša 227
5.	Sukladnost potpora koje podliježu detaljnoj ocjeni 228
5.1.	Mjere koje podliježu detaljnoj ocjeni 228
5.2.	Kriteriji ekonomske ocjene pojedinih predmeta 229
5.2.1.	Pozitivni učinci potpora 229
5.2.1.1.	Postojanje tržišnog nedostatka 229
5.2.1.2.	Prikladni instrument 229
5.2.1.3.	Učinak poticaja i nužnost potpore 229
5.2.1.4.	Razmjernost potpore 230
5.2.2.	Analiza narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine 230
5.2.2.1.	Dinamički poticaji/učinak istiskivanja 231
5.2.2.2.	Očuvanje daljnjeg rada neučinkovitih poduzetnika 231
5.2.2.3.	Tržišna snaga/isključujuće ponašanje 232
5.2.2.4.	Učinci na trgovinu i smještaj 232
5.2.3.	Odmjeravanje i odluka 232
6.	Zbrajanje 233
7.	Završne odredbe 233
7.1.	Godišnje izvješćivanje 233
7.2.	Transparentnost 233
7.3.	Nadzor i vrednovanje 233
7.4.	Prikladne mjere 234
7.5.	Primjena, važenje i revizije 234

1. UVOD

1.1. Politika državnih potpora i energetska politika za Europu

(1) U proljeće 2007. godine Europsko vijeće pozvalo je države članice i institucije EU-a da djeluju na razvoju održive politike za klimatska i energetska pitanja integrirane kroz Europu. Vijeće je između ostalog istaknulo: „Budući da su proizvodnja i korištenje energije glavni izvori emisija stakleničkih plinova, potreban je integrirani pristup klimatskoj i energetskej politici kako bi se ostvario ovaj cilj. Integraciju je potrebno postići na način uzajamne podrške. S obzirom na to, Energetska politika Europe (EPE) imat će sljedeća tri cilja, uz puno poštovanje izbora država članica o energetskej mješavini i suverenosti nad primarnim izvorima energije, poduprta duhom solidarnosti između država članica:

- povećanje sigurnosti opskrbe,
- osiguravanje konkurentnosti europskih gospodarstava i dostupnost energije po povoljnim cijenama,
- promicanje održivosti zaštite okoliša i borba protiv klimatskih promjena.”

(2) Kao prekretnicu u stvaranju ove Energetske politike Europe, Europsko vijeće podržalo je sveobuhvatni Akcijski plan za energiju u razdoblju od 2007. do 2009. te posebno pozvalo Komisiju da prijedloge zatražene u Akcijskom planu predstavi što je brže moguće. Jedan od tih prijedloga odnosi se na reviziju Smjernica Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša.

(3) Europsko vijeće preuzelo je čvrstu neovisnu obvezu da će EU postići barem 20 % smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2020. godine u usporedbi s 1990. godinom. Vijeće je također naglasilo potrebu da se poveća energetska učinkovitost u EU-u kako bi se postigao cilj štednje 20 % potrošnje energije u EU-u u usporedbi s predviđanjima za 2020. te je poduprlo obvezujući cilj postizanja 20 % udjela obnovljivih izvora energije u sveukupnoj potrošnji energije u EU-u do 2020., kao i obvezujući cilj za sve države članice od najmanje 10 % udjela biogoriva u sveukupnoj potrošnji benzina i goriva u prijevozu EU-om do 2020.

(4) Ove Smjernice predstavljaju jedan od instrumenata provedbe Akcijskog plana i aspekata zaštite okoliša kod ciljeva vezanih uz energiju i klimatske promjene koje je prihvatilo Europsko vijeće.

1.2. Politika državnih potpora i zaštita okoliša

(5) U „Akcijskom planu državnih potpora — Manje i kvalitetnije državne potpore: Plan reforme državnih potpora

2005.—2009.”⁽¹⁾ (dalje u tekstu „Akcijski plan državnih potpora”) Komisija je utvrdila da mjere državnih potpora ponekad mogu biti učinkoviti instrumenti za postizanje ciljeva od općeg interesa. U nekim uvjetima državne potpore mogu ispraviti tržišne nedostatke poboljšavajući tako djelovanje tržišta i tržišnog natjecanja. Također mogu pomoći u promicanju održivog razvoja, bez obzira na ispravljanje tržišnih nedostataka⁽²⁾. Akcijski plan državnih potpora također je naglasio da zaštita okoliša može pružiti prilike za inovaciju, stvaranje novih tržišta i povećanje tržišnog natjecanja i kroz učinkovitost korištenja resursa i nove prilike za ulaganje. U nekim uvjetima državne potpore mogu biti pogodne za ostvarenje tih ciljeva pridonoseći tako temeljnim ciljevima lisabonske strategije o povećanju održivog razvoja i broja radnih mjesta. Odluka br. 1600/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. srpnja 2002. o utvrđivanju Šestog akcijskog programa Zajednice za zaštitu okoliša⁽³⁾ (dalje u tekstu „Šesti akcijski program za okoliš”) utvrđuje prioritetna područja djelovanja za zaštitu okoliša⁽⁴⁾.

(6) Prvenstveni je cilj nadzora državnih potpora u području zaštite okoliša osiguravanje da će se mjerama državnih potpora postići viša razina zaštite okoliša nego što bi to bio slučaj bez potpora te da pozitivni učinci potpora prevladavaju nad negativnim učincima u smislu narušavanja tržišnog natjecanja, uzimajući u obzir načelo „onečišćivač plaća”, kao što je to utvrđeno u članku 174. Ugovora o EZ-u.

(7) Gospodarske aktivnosti ne štete okolišu samo kroz zagađivanje. U nekim slučajevima, u nedostatku državne intervencije, poduzetnici mogu izbjeći plaćanje cjelokupnog troška štete za okoliš koja proizlazi iz njihovog djelovanja. Kao posljedica, tržište ne raspodjeljuje izvor sredstava na učinkovit način jer proizvođač ne uzima u obzir (negativne) vanjske učinke proizvodnje, nego njih snosi društvo u cjelini.

(8) Prema načelu „onečišćivač plaća”, gore navedeni negativni vanjski učinci mogu se ukloniti osiguravanjem da onečišćivač plati za svoje onečišćenje, što podrazumijeva da će on potpuno preuzeti troškove zaštite okoliša u svoju bilancu. Na taj se način osigurava da privatni troškovi (koje snosi poduzetnik) ocrtavaju prave društvene troškove gospodarske djelatnosti. Puna provedba načela „onečišćivač plaća” dovela bi tako do ispravljanja tržišnog nedostatka. Načelo „onečišćivač plaća” može se provesti ili postavljanjem obveznih standarda zaštite okoliša ili tržišnim instrumentima⁽⁵⁾. Neki tržišni instrumenti mogu uključivati dodjelu državnih potpora svim ili nekim poduzetnicima koji podliježu tim instrumentima.

⁽¹⁾ COM(2005) 107 konačno.

⁽²⁾ Vidjeti Akcijski plan državnih potpora, stavak 10.

⁽³⁾ SL L 242, 10.9.2002., str. 1.

⁽⁴⁾ Područja prioriteta jesu: klimatske promjene, prirodna i biološka raznolikost, okoliš i zdravlje te prirodni resursi i otpad. Zdravlje nije obuhvaćeno ovim Smjernicama.

⁽⁵⁾ S obzirom na posljednje, vidjeti Zelenu knjigu o tržišnim instrumentima za svrhe zaštite okoliša i vezane politike, 28. ožujka 2007., COM(2007) 140 konačno.

- (9) Bez obzira što trenutačno postoje ograničenja za primjenu načela „onečišćivač plaća”, takav zakonodavni nedostatak ne bi trebao spriječiti države članice da utvrde uvjete za zaštitu okoliša koji su stroži od uvjeta Zajednice i da svedu negativne vanjske učinke na najmanju moguću mjeru.
- (10) Kako bi povećale razinu zaštite okoliša, države članice mogle bi koristiti državne potpore za stvaranje poticaja na pojedinačnoj razini (na razini poduzetnika) radi postizanja više razine zaštite okoliša nego što to zahtijevaju standardi Zajednice odnosno da povećaju razinu zaštite okoliša u slučaju nepostojanja standarda Zajednice. Također, države članice mogu uspostaviti nacionalne standarde ili porez za zaštitu okoliša na višoj razini nego što to zahtijeva zakonodavstvo Zajednice odnosno mogu iskoristiti poreze za zaštitu okoliša radi jednostrane provedbe načela „onečišćivač plaća” u slučaju nepostojanja standarda Zajednice.
- (11) Komisija smatra potrebnim izmijeniti Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša kako bi se ispunili ciljevi opisani u Akcijskom planu državnih potpora, posebno zbog osiguranja boljeg usmjerenja potpora, poboljšanja ekonomske analize i učinkovitijih postupaka. Nadalje, Komisija smatra potrebnim da se uzme u obzir razvoj politike zaštite okoliša i tehnologija zaštite okoliša te da se pravila izmijene kako bi se isključila uzela u obzir.
- (12) Komisija primjenjuje ove Smjernice pri ocjenjivanju potpora za zaštitu okoliša povećavajući tako pravnu sigurnost i transparentnost donošenja svojih odluka. Potpore za zaštitu okoliša prvenstveno se opravdavaju na temelju članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u. Ove Smjernice zamjenjuju Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša⁽⁶⁾ koje su stupile na snagu 2001.
- (13) U konkretnom slučaju Smjernice su predviđene za dvije vrste ocjena: za standardnu ocjenu mjera koje uključuju potpore ispod nekog praga ili potpore dodijeljene postrojenjima s proizvodnim kapacitetima ispod nekog praga (poglavlje 3.), za detaljnu ocjenu mjera koje uključuju potpore iznad tog praga ili potpore dodijeljene postrojenjima s proizvodnim kapacitetima iznad tog praga, kao i za potpore dodijeljene novim postrojenjima za proizvodnju obnovljive energije gdje je iznos potpore zasnovan na izračunu izbjegnutih vanjskih troškova (poglavlje 5.).
- (14) Ove Smjernice primjenjuju se na sve mjere prijavljene Komisiji (bilo zato što mjera nije pokrivena uredbom o skupnom izuzeću ili uredba o skupnom izuzeću uvodi obvezu da se potpore prijavljuju zasebno, bilo zato što predmetna država članica odluči prijaviti mjeru koja bi u načelu bila izuzeta prema uredbi o skupnom izuzeću), kao i pri ocjeni svih neprijavljenih potpora nakon objave ovih Smjernica.

1.3. Test ravnoteže i njegova primjena na potpore za zaštitu okoliša

1.3.1. Akcijski plan državnih potpora: manje i kvalitetnije potpore, test ravnoteže za ocjenu potpora

- (15) U Akcijskom planu državnih potpora Komisija je objavila da „kako bi najbolje pridonijela ponovno pokrenutoj Lisabonskoj strategiji za razvoj i zapošljavanje, Komisija će, kada je to prikladno, pojačati svoj ekonomski pristup analizi državnih potpora. Ekonomski pristup je instrument koji će bolje usmjeriti određene državne potpore ciljevima ponovno pokrenute Lisabonske strategije”.
- (16) Pri ocjenjivanju može li se mjera potpore smatrati sukladnom sa zajedničkim tržištem, Komisija odmjerava pozitivan učinak mjere potpore u postizanju cilja od općeg interesa s mogućim negativnim popratnim učincima, kao što su narušavanje trgovine i tržišnog natjecanja. Stoga je Akcijski plan državnih potpora, zasnovan na postojećoj praksi, tako da je formalizirao takvo odmjeravanje u postupku koji se naziva „test ravnoteže”⁽⁷⁾, te sadrži tri koraka; prva dva koraka odnose se na pozitivne učinke državne potpore, dok se treći odnosi na negativne učinke i proizlazećim odnosom pozitivnih i negativnih učinaka. Test ravnoteže strukturiran je kako slijedi:
1. Je li mjera potpore usmjerena prema dobro određenom cilju od općeg interesa? (na primjer: razvoj, zapošljavanje, kohezija, okoliš, energetska sigurnost). U kontekstu ovih smjernica, odgovarajući cilj od općeg interesa je zaštita okoliša.
 2. Je li potpora oblikovana tako da ostvari cilj od općeg interesa, odnosno je li predložena potpora namijenjena tržišnom nedostatku ili drugom cilju?
 - (a) Je li državna potpora prikladni politički instrument?
 - (b) Postoji li učinak potpore, to jest mijenja li potpora ponašanje poduzetnika?
 - (c) Je li mjera potpore razmjerna, to jest bi li se ista promjena ponašanja mogla postići manjom potporom?
 3. Jesu li narušavanja tržišnog natjecanja i učinak na trgovinu ograničeni, tako da je sveukupna ravnoteža pozitivna?

⁽⁶⁾ SL C 37, 3.2.2001., str. 3.

⁽⁷⁾ Vidjeti Akcijski plan državnih potpora, stavke 11. i 20., kako je opisano u više detalja u Komunikaciji o inovacijama (COM(2005) 436 konačno 21.9.2005.).

- (17) Test ravnoteže primjenjiv je na oblikovanje pravila o državnim potporama, kao i na ocjenjivanje predmeta.

1.3.2. *Cilj od zajedničkog interesa koji opisuju ove Smjernice*

- (18) Prva alineja članka 2. Ugovora o Europskoj uniji navodi da je održivi razvoj jedan od ciljeva u Europskoj uniji. To bi trebalo biti zasnovano na gospodarskom razvoju, socijalnoj koheziji i visokoj razini zaštite okoliša. Promicanje zaštite okoliša tako je važan cilj od općeg interesa. Osim toga, članak 6. Ugovora o EZ-u navodi potrebu da se zaštita okoliša ugradi u sve politike Zajednice, a članak 174. stavak 2. Ugovora o EZ-u navodi da politika zaštite okoliša mora biti zasnovana na načelima opreza, sprečavanja, saniranja onečišćenja ⁽⁸⁾ na izvoru i na načelu „onečišćivač plaća”.

- (19) Ove Smjernice iznose uvjete za odobravanje dodjele državnih potpora usmjerenih na one tržišne nedostatke koji vode do razine zaštite okoliša koja je ispod najpovoljnije razine.

- (20) Najčešći tržišni nedostaci u području zaštite okoliša vezani su uz negativne vanjske učinke. Poduzetnici koji djeluju u vlastitom interesu nemaju motivacije uzeti u obzir negativne vanjske utjecaje nastale tijekom proizvodnje, niti pri odlučivanju o pojedinoj tehnologiji proizvodnje ni pri odlučivanju o razini proizvodnje. Drugim riječima, proizvodni troškovi koje snosi poduzetnik manji su od troškova koje snosi društvo. Stoga poduzetnici nemaju motivacije smanjiti svoju razinu onečišćenja ili poduzeti pojedinačne mjere za zaštitu okoliša.

- (21) Vlade suočene s tim tržišnim nedostacima pretežno koriste regulativu kako bi osigurale da se negativni vanjski učinci nastali tijekom proizvodnje uzmu u obzir. Kroz uvođenje standarda, oporezivanja, ekonomskih instrumenata i drugih propisa poduzetnici koji onečišćuju moraju platiti troškove onečišćenja društvu u skladu s načelom „onečišćivač plaća”. Preuzimanje tih negativnih vanjskih učinaka u bilancu posljedično će povisiti privatne troškove koje takvi poduzetnici snose i na taj način negativno utjecati na njihove prihode. Štoviše, budući da je onečišćivanje nejednako raspoređeno kroz industrije i poduzetnike, troškovi svih propisa koji pogoduju okolišu većinom su diferencirani,

⁽⁸⁾ To može uključivati djelatnosti kao što su ispuštanje kemijskih onečišćenja u okoliš ili, na primjer, fizičke promjene vodenog okoliša koje uzrokuju narušavanje ekosistema, ili djelatnosti koje imaju negativni učinak na status vodenih resursa.

ne samo prema poduzetnicima nego i prema državama članicama. Osim toga, države članice, mogu strože ustanoviti potrebu za postavljanjem visokih ciljeva u zaštiti okoliša.

- (22) U nedostatku standarda Zajednice i tržišnih instrumenata koji u potpunosti primjenjuju načelo „onečišćivač plaća” (regulatorni nedostaci), države članice tako mogu jednostrano odlučiti da ustanove višu razinu zaštite okoliša. Iz tog razloga, uz uvođenje propisa, države članice mogu koristiti državne potpore kao pozitivne poticaje za postizanje viših razina zaštite okoliša. Mogu to učiniti na dva načina:

— **pozitivni pojedinačni poticaji za smanjivanje onečišćenja i drugih negativnih učinaka na okoliš:** Prvo, države članice mogu predvidjeti pozitivne poticaje na pojedinačnoj razini (na razini poduzetnika) da postignu razinu strožu od standarda Zajednice. U tom slučaju primatelj potpore smanjuje onečišćenje zato što prima potporu da promijeni svoje ponašanje, a ne zato što mora platiti troškove tog onečišćenja. Cilj državne potpore ovdje je neposredno utjecati na tržišni nedostatak povezan s negativnim učincima onečišćenja.

— **pozitivni poticaji za uvođenje nacionalnih propisa za zaštitu okoliša koji su stroži od standarda Zajednice:** Drugo, države članice mogu uvesti nacionalne propise povrh standarda Zajednice. Međutim, to može dovesti do dodatnih troškova za neke poduzetnike i tako utjecati na uvjete koje oni imaju u tržišnom natjecanju. Štoviše, takvi troškovi mogu predstavljati različiti teret različitim poduzetnicima ovisno o njihovoj veličini, tržišnom položaju, tehnologiji i ostalim posebnostima. U tom slučaju državne potpore mogu biti nužne za smanjenje tereta najviše pogođenim poduzetnicima i tako omogućiti državama članicama donošenje nacionalnih propisa koji su to stroži od standarda Zajednice.

1.3.3. *Prikladni instrument*

- (23) Jedna je od uloga državne intervencije osiguravanje prikladnije zaštite okoliša. Propisi i instrumenti temeljeni na tržištu najvažniji su instrumenti za postizanje ciljeva u zaštiti okoliša. Meki instrumenti, kao što su dobrovoljne eko oznake, i širenje tehnologija prihvatljivih za okoliš mogu također biti važan čindbenik. Međutim, čak i ako iznalaženje najpovoljnijeg omjera instrumenata politike može biti složeno, postojanje tržišnih nedostataka ili ciljeva politike ne opravdava samo po sebi korištenje državnih potpora.

(24) Prema načelu „onečišćivač plaća” onečišćivač bi trebao platiti sve troškove svojeg onečišćenja, uključujući i neizravne troškove koje snosi društvo. U tu svrhu propisi o zaštiti okoliša mogu predstavljati koristan instrument za povećanje opterećenja onečišćivača. Poštivanje načela „onečišćivač plaća” u teoriji osigurava da će tržišni nedostaci povezani s negativnim vanjskim učincima biti ispravljani. Slijedom toga, ako bi načelo „onečišćivač plaća” bilo u potpunosti provedeno, daljnja državna intervencija ne bi bila potrebna za osiguravanje ishoda tržišne učinkovitosti. Načelo „onečišćivač plaća” ostaje glavno pravilo, a državne su potpore zapravo druga najbolja opcija. Korištenje državnih potpora u kontekstu načela „onečišćivač plaća” uklonilo bi onečišćivaču teret plaćanja troškova svojeg onečišćenja. Stoga državne potpore mogu biti neprikladan instrument u takvim slučajevima.

(25) Međutim, posebno zbog nepotpune provedbe načela „onečišćivač plaća”, postojeća razina zaštite okoliša često se smatra nezadovoljavajućom iz sljedećih razloga:

(a) prvo, točnu cijenu onečišćenja nije lako odrediti. Tehnički je složeno izračunati dodatne troškove za društvo od svih vrsta proizvodnje, a ponekad može biti neučinkovito uzimati u obzir da različiti proizvođači imaju različite razine onečišćenja ako su povezani administrativni troškovi vrlo visoki. Različite osjetljivosti na promjene u potrošačkim cijenama (cjenovna elastičnost) također igraju ulogu. Nadalje, vrednovanje troškova onečišćenja može se razlikovati između pojedinaca i zajednica, ovisno o društvenim izborima u pogledu, primjerice, učinka trenutne politike na buduće naraštaje. Dodatno, neke je troškove, kao što su kraće očekivano trajanje života ili šteta za okoliš teško izraziti bez neodređenosti u novčanim iznosima. Stoga će uvijek postojati određeni stupanj nesigurnosti u izračunu troškova onečišćenja;

(b) drugo, podizanje cijena niza (industrijskih) proizvoda prebrzo i prenaplo kako bi se preuzeli troškovi onečišćenja može djelovati kao vanjski šok i izazvati poremećaje u gospodarstvu. Vlasti stoga mogu smatrati poželjnijim ostvariti umjereno napredovanje prema uključivanju ukupne cijene onečišćenja u određene proizvodne procese.

(26) U kontekstu nezadovoljavajuće razine zaštite okoliša, državne potpore, iako ne razrješavaju sve gore spomenute probleme, ipak mogu pružiti pozitivne poticaje poduzetnicima da poduzimaju djelovanja ili vrše ulaganja koja nisu obvezna i koja inače profitom motivirani poduzetnici ne bi poduzimali. Osim toga, državne potpore mogu biti prikladan instrument koji državama

članicama omogućuje donošenje nacionalnih propisa o zaštiti okoliša koji su stroži od standarda Zajednice, smanjujući opterećenja poduzetnicima koji su najviše pogođeni takvim propisima i omogućujući na taj način provedbu propisa.

1.3.4. Učinak poticaja i nužnost potpore

(27) Državne potpore za zaštitu okoliša moraju dovesti do promjene ponašanja primatelja potpore tako da razina zaštite okoliša bude viša nego u slučaju da potpora nije dodijeljena. Međutim, ulaganja koja povećavaju razinu zaštite okoliša mogu istodobno povećati prihode⁽⁹⁾ i/ili smanjiti troškove⁽¹⁰⁾ i tako biti ekonomski privlačna sama za sebe. Stoga je potrebno potvrditi da spomenuta ulaganja ne bi bila izvršena bez državne potpore.

(28) Cilj je utvrditi da poduzetnici bez potpore ne bi otpočeli tim djelovanjem zbog njegovih intrinzičnih koristi. Učinak poticaja određuje se kroz protučinjeničnu analizu, uspoređivanjem razine namjeravane djelatnosti s potporom i bez potpore. Točno utvrđivanje protučinjeničnog scenarija ključ je određivanja imaju li državne potpore učinak poticaja ili ne. Također je ključno za izračun dodatnih ulaganja ili pretrpljenih proizvodnih troškova pri postizanju više razine zaštite okoliša.

(29) Ulaganja mogu biti nužna kako bi se zadovoljili obvezujući standardi Zajednice. Budući da bi poduzetnik ionako morao zadovoljiti te standarde, ne može se opravdati državna potpora za zadovoljavanje obvezujućih standarda Zajednice koji su već na snazi.

1.3.5. Razmjernost potpora

(30) Potpora se smatra razmjernom samo ako se isti rezultat ne bi mogao postići s manjim iznosom potpore. Nadalje, razmjernost također može ovisiti o stupnju selektivnosti mjere.

(31) Posebno, iznos potpore mora biti ograničen na najmanji iznos potreban za ostvarivanje tražene razine zaštite okoliša. Stoga su opravdani troškovi za potpore ulaganjima zasnovani na pojmu dodatnih (neto) troškova potrebnih za ispunjavanje ciljeva zaštite okoliša. Takav sustav podrazumijeva da se, kako bi se odredio iznos potpore koji se može dodijeliti, sva ekonomska korist koju ulaganje pruža poduzetniku u načelu mora oduzeti od troškova dodatnog ulaganja.

⁽⁹⁾ Proizvodnja koja je prihvatljiva za okoliš može dovesti, na primjer, do novih mogućnosti recikliranja otpadnih tvari, stvarajući tako dodatne prihode. Također je moguće povećati cijenu ili prodaju proizvoda koji se smatraju prijateljskima za okoliš i tako su privlačniji potrošačima.

⁽¹⁰⁾ Proizvodnja prihvatljiva za okoliš može osobito dovesti do smanjenog utroška energije i ulaznih materijala.

(32) Međutim, teško je potpuno uzeti u obzir svu ekonomsku korist koju će poduzetnik dobiti od dodatnih ulaganja. Tako, na primjer, prema metodologiji za izračun opravdanih troškova opisanoj u točkama 80. do 84. ovih smjernica, korist za poslovanje ne uzima se u obzir istekom nekog početnog razdoblja nakon ulaganja. Jednako tako, neke vrste koristi koje nije uvijek lako izmjeriti – kao što je „zeleno predožba” (en. *green image*) poboljšana ulaganjima u zaštitu okoliša – također se u tom kontekstu ne uzimaju u obzir. Slijedom toga, kako bi potpora bila razmjerna, Komisija smatra da iznos potpore uobičajeno mora biti manji od opravdanih troškova ulaganja, (vidjeti Prilog). Samo u slučajevima gdje se potpore za ulaganje dodjeljuju putem natječajnog postupka prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija – učinkovito osiguravajući da potpora bude ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje dobiti za okoliš – iznos potpore može dosegnuti 100 % opravdanih troškova ulaganja. To stoga što se u takvim okolnostima može pretpostaviti da odgovarajuće ponude ocrtavaju sve moguće koristi koje mogu proisteci iz dodatnog ulaganja.

(33) Štoviše, za neke mjere nije moguće izračunati iznos potpore na osnovi dodatnih troškova; to je slučaj kod potpora u obliku izuzeća ili smanjenja poreza za zaštitu okoliša i potpore u obliku sustava trgovanja dozvolama. U tim slučajevima razmjernost se mora osigurati kroz uvjete i kriterije za dodjelu izuzeća i smanjenja, koji osiguravaju da korisnik ne dobije prekomjerne prednosti i da je selektivnost mjere ograničena na najmanji iznos.

(34) Trošak postizanja zaštite okoliša često je relativno viši za mala i srednja poduzeća u usporedbi s veličinom njihovog poslovanja. Nadalje, sposobnost malih i srednjih poduzeća da snose takve troškove često je ograničena nesavršenostima tržišta kapitala. Iz tog razloga i s obzirom na smanjeni rizik ozbiljnih narušavanja tržišnog natjecanja kad je korisnik malo ili srednje poduzeće, isti iznos može se opravdati za takva poduzeća kod nekih tipova potpora.

(35) Osim toga, države članice potiču se da osiguraju ekonomičnost u postizanju koristi za okoliš, na primjer birajući mjere za koje su izbjegnuti vanjski troškovi značajni u odnosu na iznos potpore. Međutim, budući da nema izravne veze između izbjegnutih vanjskih troškova i troškova koje je pretrpio poduzetnik, izbjegnuti vanjski troškovi mogu samo u izvanrednim slučajevima biti osnova za određivanje iznosa državne potpore. U redovitom slučaju, kako bi se osigurao dostatan poticaj da poduzetnik promijeni svoje ponašanje, iznos potpore mora biti izravno vezan za troškove koje snosi poduzetnik.

1.3.6. *Negativni učinci potpora za zaštitu okoliša moraju biti ograničeni kako bi ukupna ravnoteža bila pozitivna*

(36) Ako su mjere državnih potpora za zaštitu okoliša dobro usmjerene tako da stvore protutežu samo stvarnim

dodatnim troškovima vezanim uz višu razinu zaštite okoliša, rizik da će potpora neopravdano narušiti tržišno natjecanje načelno je ograničen. Slijedom navedenoga, ključno je da mjere državnih potpora za zaštitu okoliša budu dobro usmjerene. U slučajevima gdje potpore nisu nužne ili razmjerne za postizanje naznačenog cilja, isto će narušiti tržišno natjecanje. To će posebno biti slučaj ako potpora dovede do:

- (a) očuvanja daljnjeg rada neučinkovitih poduzetnika;
- (b) narušavanja dinamičkih poticaja/istiskivanje;
- (c) stvaranja tržišne snage ili isključujućih djelovanja;
- (d) umjetne promjene trgovinskih tokova ili mjesta proizvodnje.

(37) U nekim slučajevima, svrha je mjere intervencija u djelovanje tržišta s namjerom da se na sveukupnu korist za okoliš pogoduje nekim proizvođačima koji štite okoliš na štetu drugih koji više onečišćuju okoliš. Kao rezultat takvih mjera proizvođači spomenutih proizvoda prihvatljivih za okoliš mogu poboljšati svoju tržišnu poziciju u odnosu na tržišne natjecatelje koji nude proizvode manje prijateljske prema okolišu. U takvim slučajevima Komisija uzima u obzir sveukupni učinak mjere na okoliš kad razmatra njezin negativni utjecaj na tržišni položaj, i time na prihode poduzetnika bez potpora. Što je manji učinak na okoliš određene mjere, to je važnija provjera njezinog učinka na tržišne udjele i prihode konkurentskih proizvoda.

1.4. Provedba testa ravnoteže: pravne pretpostavke i potreba za detaljnijom ocjenom

(38) Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članaka 4. do 7. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u ⁽¹⁾, pravne pretpostavke koje primjenjuje Komisija razlikuju se prema vrsti prijavljene mjere državne potpore.

(39) U poglavlju 3. ovih Smjernica Komisija je navela niz mjera u vezi s kojima *a priori* smatra da će se državna potpora primijeniti na tržišni nedostatak koji ometa zaštitu okoliša ili da će povećati razinu zaštite okoliša. Također, Komisija izlaže niz uvjeta i parametara čiji je cilj osiguravanje da državne potpore stvarno imaju učinak poticaja, da su razmjerne i da imaju ograničeni negativni učinak na tržišno natjecanje i trgovinu. Poglavlje 3. tako sadrži parametre u vezi s potpomognutom djelatnosti, intenzitetom potpore i uvjetima vezanima uz sukladnost.

⁽¹⁾ SL L 83, 27.3.1999., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1791/2006 (SL L 363, 20.12.2006., str. 1.).

- (40) Međutim, za iznose potpora više od određenih pragova, kao i u pojedinim posebnim slučajevima, potrebna je dodatna pozornost, zbog višeg rizika narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine. Dodatna pozornost općenito se sastoji od daljnje i detaljnije činjenične analize mjere u skladu s poglavljem 5. Te mjere ocjenjuje se sukladnima ako test ravnoteže prema poglavlju 5. daje sveukupnu pozitivnu ocjenu. U kontekstu te analize pretpostavlja se da na početku nijedan kriterij sukladnosti nije zadovoljen. Izuzeća od poreza i smanjenja poreza za zaštitu okoliša ocjenjuju se samo na način kako je opisano u poglavlju 4 ⁽¹²⁾.
- (41) Kao rezultat tog detaljnog ocjenjivanja Komisija može odobriti potporu, proglasiti je nesukladnom sa zajedničkim tržištem ili donijeti odluku o sukladnosti ovisnu o zadovoljenim uvjetima.

1.5. Razlozi za pojedine mjere obuhvaćene ovim Smjernicama

- (42) Komisija je utvrdila niz mjera za koje državne potpore, pod određenim uvjetima, mogu biti sukladne s člankom 87. stavkom 3. točkom (c) Ugovora o EZ-u.

1.5.1. Potpore za poduzetnike povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice

- (43) Ova vrsta potpore pruža pojedinačne poticaje poduzetnicima za postizanje više razine zaštite okoliša. Načelno, poduzetnik nema poticaj postupati povrh obveznih standarda ako trošak takvog postupka nadmašuje korist za poduzetnika. U takvim slučajevima državna potpora može se dodijeliti za davanje poticaja poduzetnicima za unapređenje zaštite okoliša. Sukladno cilju zajednice da podupire ekološke inovacije, povoljniji postupak obrade može biti prihvaćen za projekte ekoloških inovacija koji se primjenjuju na dvostruki tržišni nedostatak vezan uz veće rizike inovacija, spojene s aspektima zaštite okoliša u projektu. Potpora za ekološke inovacije tako ima cilj ubrzanje širenja ekoloških inovacija kroz tržište.

1.5.2. Potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice

- (44) Prijevoz je odgovoran za veliki dio cjelokupnih emisija stakleničkih plinova (približno 30 %) kao i za lokalno onečišćenje prašinom, sitnim česticama, NO_x i SO_x. Stoga je važno poticati čiste vidove prijevoza radi borbe protiv globalnih klimatskih promjena i radi smanjivanja lokalnog onečišćenja, posebno u gradovima. U tom kontekstu, posebno je važno poticati nabavu čistih prijevoznih sredstava (uključujući i čiste brodove).

1.5.3. Potpore za rane prilagodbe budućim standardima Zajednice

- (45) Ove smjernice ne odobravaju potpore za pomoć poduzetnicima pri usklađivanju sa standardima Zajednice koji su već na snazi jer takve potpore ne bi vodile većoj razini zaštite okoliša. Međutim, državne potpore mogu osigurati znatno bržu provedbu novouvedenih standarda Zajednice koji nisu još stupili na snagu i tako pridonijeti smanjenju onečišćenja brže nego što bi to bio slučaj bez potpora. U takvim slučajevima državne potpore mogu predvidjeti pojedinačne poticaje poduzetnicima, koji neutraliziraju učinke negativnih vanjskih utjecaja vezanih uz onečišćenje.

1.5.4. Potpore za istraživanja zaštite okoliša

- (46) Potpore poduzetnicima za istraživanja o ulaganjima usmjerenima na postizanje razine zaštite okoliša povrh standarda Zajednice ili povećanje razine zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice, kao i za istraživanja o štednji energije i proizvodnji obnovljive energije, usmjerene su na tržišni nedostatak vezan uz asimetrične informacije. Poduzetnici često podcjenjuju mogućnosti i koriste vezane uz štednju energije i obnovljive izvore energije, što vodi do premalih ulaganja.

1.5.5. Potpore za štednju energije

- (47) Ova vrsta potpora usmjerena je na tržišni nedostatak vezan uz negativne vanjske učinke stvaranjem pojedinačnih poticaja za ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša za štednju energije i za smanjivanje emisija stakleničkih plinova. Na razini Zajednice, u Komunikaciji Komisije Europskom vijeću i Europskom parlamentu – Energetska politika za Europu ⁽¹³⁾, postavljen je cilj ostvarivanja barem 20 % smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2020. godine u usporedbi s 1990. godinom, a što je Europsko vijeće podržalo 8. i 9. ožujka 2007. Nadalje, države članice obvezne su prihvatiti i uložiti napore da postignu sveukupni nacionalni indikativni cilj štednje energije od 9 % tijekom devet godina sukladno Direktivi 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o energetske učinkovitosti krajnje primjene i energetskim uslugama i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/76/EEZ ⁽¹⁴⁾. Državne potpore mogu biti prikladne ondje gdje ulaganja koja vode štednji energije nisu obvezna prema primjenjivim standardima Zajednice i gdje nisu profitabilna, to jest gdje je trošak štednje energije viši od povezane privatne ekonomske koristi. U slučaju malih i srednjih poduzeća može biti potrebna povoljnija podrška kako bi se u obzir uzela činjenica da ta poduzeća često podcjenjuju koristi vezane uz štednju energije tijekom duljeg razdoblja, što dovodi do njihovog nedovoljnog ulaganja u mjere štednje energije.

⁽¹²⁾ Potpore dodijeljene u obliku potpora za poreze u skladu s poglavljem 3. bit će detaljno ocijenjene ako se prijeđu pragovi iz poglavlja 5.

⁽¹³⁾ COM(2007) 1 konačno.

⁽¹⁴⁾ SL L 114, 27.4.2006., str. 64.

1.5.6. *Potpore za obnovljive izvore energije*

(48) Ova vrsta potpore usmjerena je na tržišni nedostatak vezan uz negativne vanjske učinke stvaranjem pojedinačnih poticaja za povećavanje udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji energije. Povećana uporaba obnovljivih izvora energije jedan je od prioriteta Zajednice u zaštiti okoliša, kao i prioritet vezan uz gospodarstvo i energiju. Očekuje se da će igrati važnu ulogu u ostvarivanju ciljeva smanjivanja emisije stakleničkih plinova. Na razini Zajednice, u Komunikaciji Komisije Europskom vijeću i Europskom parlamentu – Energetska politika za Europu postavljen je cilj da obnovljiva energija čini 20 % energetske potrošnje EU-a do 2020. godine. Državne potpore mogu biti opravdane ako je trošak proizvodnje obnovljive energije viši od troška proizvodnje iz izvora manje prihvatljivih za okoliš i ako ne postoji neki obvezni standard Zajednice koji se tiče udjela energije iz obnovljivih izvora za pojedinačne poduzetnike. Visoki trošak proizvodnje nekih vidova obnovljive energije ne dopušta poduzetnicima da zaračunavaju tržišne cijene na tržištu i tako stvara zapreke pristupa tržištu za obnovljivu energiju. Međutim, zbog tehnološkog razvoja na polju obnovljive energije i postupno rastuće razine internalizacije vanjskih učinaka zaštite okoliša (što proizlazi, na primjer, iz Direktive 2008/1/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja⁽¹⁵⁾, iz zakonodavstva o kvaliteti zraka i iz sustava trgovanja dozvolama), razlika u troškovima prošlih godina pokazuje padajući trend smanjujući tako potrebe za potporama.

(49) Dodatno, kao što je to naglašeno u Izvješću o napretku na temu biogoriva⁽¹⁶⁾, promicanje biogoriva trebalo bi na održiv način koristiti kako sigurnosti opskrbe, tako i politici o klimatskim promjenama. Naime, državne potpore mogu biti prikladan instrument samo za one uporabe obnovljivih izvora energije gdje je očita korist za okoliš i održivost. Konkretno, za biogoriva koja ne zadovoljavaju kriterije održivosti izložene u članku 15. prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o promicanju korištenja energije iz obnovljivih izvora⁽¹⁷⁾ nije prihvatljiva dodjela državnih potpora. Pri oblikovanju svojih sustava podrške države članice mogu poticati korištenje biogoriva koja pružaju dodatne koristi – uključujući koristi od diverzifikacije koje pružaju biogoriva dobivena iz otpada, ostataka, tvari celuloznog i ligno-celuloznog podrijetla – uzimajući posebno u obzir različite troškove proizvodnje energije iz tradicionalnih biogoriva s jedne strane i onih biogoriva koja pružaju dodatne koristi s druge strane.

⁽¹⁵⁾ SL L 24, 29.1.2008., str. 8.

⁽¹⁶⁾ COM(2006) 845 konačno.

⁽¹⁷⁾ COM(2008) 19 konačno. Jednom kad Direktivu usvoje Europski parlament i Vijeće, Komisija će primijeniti kriterije održivosti u konačnom tekstu.

(50) U odnosu na hidroenergetska postrojenja valja primijetiti da ona mogu imati dvojak učinak na okoliš. Ona su svakako potencijal u pogledu niskih emisija stakleničkih plinova, stoga mogu imati važnu ulogu u sveukupnoj energetskej mješavini. S druge strane, takva postrojenja mogu također imati i negativni učinak, na primjer na sustave voda i biološku raznolikost⁽¹⁸⁾.

1.5.7. *Potpore za kogeneraciju i za daljinsko grijanje*

(51) Ova vrsta potpore usmjerena je na tržišni nedostatak vezan uz negativne vanjske učinke stvaranjem pojedinačnih poticaja za ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša na polju štednje energije. Kogeneracija topline i električne energije najučinkovitiji je način za istodobnu proizvodnju topline i električne energije. Zajedničkom proizvodnjom topline i električne energije gubi se manje energije tijekom proizvodnje. Strategija Zajednice ocrtana u Komisijinoj strategiji kogeneracije iz 1997. godine postavlja sveukupni indikativni cilj udvostručavanja udjela kogeneracije u proizvodnji električne energije na 18 % do 2010. godine. Od tada je važnost kogeneracije topline i električne energije za energetske strategije EU-a bila naglašena prihvaćanjem Direktive 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o promicanju kogeneracije na temelju potražnje korisne topline na unutarnjem tržištu električne energije i o izmjenama Direktive 92/42/EEZ⁽¹⁹⁾, kao i poglavljem o kogeneraciji u Akcijskom planu Komisije za učinkovitost energije: Ostvarivanje potencijala⁽²⁰⁾. Drugi dokument također upućuje na potencijal primjene otpadne topline, primjerice iz industrije ili komunalnih poduzetnika, na korisne načine, primjerice za daljinsko grijanje. Nadalje, daljinsko grijanje može biti energetskej učinkovitije nego pojedinačno grijanje i može pružiti znatno poboljšanje u kvaliteti zraka u gradovima. Slijedom navedenog, ako se pokaže da je daljinsko grijanje manje onečišćujuće i energetskej učinkovitije u proizvodnom procesu i distribuciji topline, ali skuplje od pojedinačnoga grijanja, državne potpore mogu se dodijeliti s ciljem davanja poticaja za postizanje ciljeva zaštite okoliša. Međutim, kao što je slučaj s obnovljivim energijama, pri postupnoj internalizaciji vanjskih učinaka zaštite okoliša u troškove drugih tehnologija može se očekivati smanjivanje potrebe za potporama kroz pojavu postupne konvergencije tih troškova s troškovima kogeneracije topline i električne energije te daljinskoga grijanja.

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike voda (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.). Direktiva kako je zadnje izmijenjena Odlukom br. 2455/2001/EZ (SL L 331, 15.12.2001., str. 1.). Posebno, članak 4. stavak 7. utvrđuje kriterije u vezi s dopuštanjem modifikacija vodenih površina.

⁽¹⁹⁾ SL L 52, 21.2.2004., str. 50.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 545 konačno.

1.5.8. *Potpore za gospodarenje otpadom*

- (52) Ta vrsta potpore usmjerena je na davanje pojedinačnih potpora za postizanje ciljeva zaštite okoliša vezanih uz gospodarenje otpadom⁽²¹⁾. Šesti akcijski program zaštite okoliša imenuje prevenciju i gospodarenje otpadom jednim od četiriju glavnih prioriteta. Njegov je glavni cilj odvajanje proizvodnje otpada od ekonomske aktivnosti, tako da rast EU-a neće dovesti do stvaranja novih količina otpada. U tom kontekstu državne potpore mogu biti dodijeljene proizvođaču otpada (prema odjeljku 3.1.1.), kao i poduzetnicima koji gospodare otpadom ili recikliraju otpad proizveden u drugim poduzetnicima (prema odjeljku 3.1.9.). Međutim, moraju se osigurati pozitivni učinci na okoliš, ne smije se zaobići načelo „onečišćivač plaća”, a redovito djelovanje tržišta sekundarnih materijala ne smije biti narušeno.

1.5.9. *Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija*

- (53) Ta vrsta potpore namijenjena je stvaranju pojedinačnih potpora kao protuteže učincima negativnih vanjskih utjecaja u slučaju kad nije moguće pronaći onečišćivača i naplatiti mu troškove štete za okoliš koju je prouzrokovao. U takvim slučajevima državne potpore mogu biti opravdane ako su troškovi zbrinjavanja veći od posljednjeg porasta vrijednosti te lokacije.

1.5.10. *Potpore za premještanje poduzetnika*

- (54) Ta vrsta potpore za ulaganje usmjerena je na stvaranje pojedinačnih potpora za smanjivanje negativnih vanjskih učinaka premještanjem poduzetnika koji stvaraju velika onečišćenja na mjesta gdje će ta onečišćenja imati manje štetne učinke, što smanjuje vanjske troškove. Sukladno načelu predostrožnosti, ove Smjernice uvode mogućnost dodjele potpore za premještanje visokorizičnih subjekata u skladu s Direktivom Vijeća 96/82/EZ od 9. prosinca 1996. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari⁽²²⁾ (dalje: Direktiva Seveso II.). Nesreće u prošlosti pokazale su da je lokacija subjekta obuhvaćenog Direktivom Seveso II. od ključne važnosti i za sprečavanje nesreća i za ograničenje posljedica nesreća na ljude i okoliš. Stoga državne potpore mogu biti opravdane ako se premještanje provodi iz razloga zaštite okoliša. Kako bi se osiguralo da se potpore ne dodjeljuju za premještanje iz drugih razloga, potrebna je upravna ili sudska odluka nadležnog tijela javne vlasti, odnosno dogovor između nadležnog tijela javne vlasti i poduzetnika o premještanju potonjeg. Opravdani troškovi moraju uzeti u obzir sve prednosti koje poduzetnik može ostvariti zbog premještanja.

⁽²¹⁾ Gospodarenje otpadom uključuje ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu.

⁽²²⁾ SL L 10, 14.1.1997., str. 13. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1882/2003 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 284, 31.10.2003., str. 1.).

1.5.11. *Potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama*

- (55) Sustavi trgovanja dozvolama mogu sadržavati državne potpore kroz različite instrumente, na primjer kada države članice dodjeljuju dozvole i prava ispod njihove tržišne vrijednosti. Ova vrsta potpore može se koristiti za pobijanje negativnih vanjskih učinaka dopuštajući uvođenje tržišnih instrumenata usmjerenih na ciljeve zaštite okoliša. Ako je ukupni iznos dozvola koje je izdala država članica manji od ukupnih očekivanih potreba poduzetnika, ukupni učinak na razinu zaštite okoliša bit će pozitivan. Na pojedinačnoj razini svakog poduzetnika, ako dodijeljena prava ne pokrivaju u cijelosti očekivane potrebe poduzetnika, poduzetnik mora ili smanjiti svoje onečišćenje, pridonoseći tako poboljšanju razine zaštite okoliša, ili kupiti dopunska prava na tržištu, plaćajući tako naknadu za svoje onečišćenje. Kako bi se ograničilo narušavanje tržišnog natjecanja, nikakva prekomjerna raspodjela prava ne može biti opravdana, a propisima se mora izbjeći stvaranje neopravdanih ulaznih zapreka.

- (56) Kriteriji iz točke 55. predstavljaju temelj za ocjenu slučajeva od strane Komisije, a koje se pojavljuju tijekom razdoblja trgovanja koje završava 31. prosinca 2012. U odnosu na slučajeve koji se javljaju tijekom razdoblja trgovanja nakon tog datuma Komisija će ocjenjivati mjere s obzirom na to jesu li ujedno potrebne i razmjerne. Konačno, to će biti osnova za reviziju ovih Smjernica, posebno uzimajući u obzir novu Direktivu o Sustavu trgovanja emisijama CO₂ u EU-u za razdoblje trgovanja nakon 31. prosinca 2012.

1.5.12. *Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša*

- (57) Smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša koja se odnose na pojedine sektore ili kategorije poduzetnika mogu učiniti izvedivim uvođenje viših poreza za ostale poduzetnike, tvoreći tako sveukupno poboljšanje u internalizaciji troškova i stvarajući daljnje poticaje za poboljšanje zaštite okoliša. Stoga ta vrsta potpora može biti nužna za neizravno suzbijanje negativnih vanjskih učinaka olakšavajući uvođenje ili očuvanje relativno visokih nacionalnih poreza za zaštitu okoliša. Kako bi potpore bile sukladne, potrebno je pokazati da su izuzeća ili smanjenja potrebna za sve predložene kategorije korisnika te da su razmjerne po veličini. Pretpostavlja se da je to slučaj ako korisnici plaćaju barem najmanju razinu poreza u Zajednici utvrđenu mjerodavnom Direktivom, ako takva postoji. U suprotnome, nužnost ovisi o mjeri u kojoj nacionalni porezi imaju učinak na proizvodne troškove, kao i o mogućnosti da se porez prebaci na potrošače i smanje profitne marže. Razmjernost tada ovisi o mjeri u kojoj korisnici mogu dalje smanjiti svoju potrošnju ili emisije, platiti dio nacionalnog poreza ili sklopiti sporazume o zaštiti okoliša radi smanjivanja onečišćenja⁽²³⁾.

⁽²³⁾ Komisija može preispitati pristup takvoj vrsti potpora prilikom revizije Direktive 2003/96/EZ.

2. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

2.1. Područje primjene Smjernica

- (58) Ove se Smjernice primjenjuju na državne potpore za zaštitu okoliša. Primjenjuju se u skladu s drugim politikama Zajednice o državnim potporama, drugim odredbama Ugovora o osnivanju Europske zajednice i Ugovora o Europskoj uniji, kao i zakonodavstvom donesenim u skladu s tim ugovorima.
- (59) Ove se Smjernice primjenjuju na potpore⁽²⁴⁾ za podršku zaštiti okoliša u svim sektorima koje obuhvaća Ugovor o EZ-u. Također se primjenjuju na sve sektore koji su obuhvaćeni posebnim pravilima Zajednice o državnim potporama (obrada čelika, brodogradnja, motorna vozila, sintetička vlakna, prijevoz, ugljen, poljoprivreda i ribarstvo) osim ako takva posebna pravila propisuju drugačije.
- (60) Ove Smjernice ne pokrivaju oblikovanje i proizvodnju proizvoda, uređaja ili prijevoznih sredstava prihvatljivih za okoliš i namijenjenih korištenju uz potrošnju manje količine prirodnih resursa, niti djelatnosti poduzete unutar postrojenja ili drugih proizvodnih jedinica s ciljem da se poboljša sigurnost ili higijena.
- (61) Kod poljoprivrede i ribarstva ove Smjernice primjenjuju se na potpore za zaštitu okoliša u korist poduzetnika koji djeluju u obradi i stavljanju proizvoda na tržište. Za poduzetnika koji djeluju u obradi i stavljanju ribarskih proizvoda na tržište, ako se potpora tiče opravdanih troškova prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 1198/2006 od 27. srpnja 2006. o Europskom fondu za ribarstvo⁽²⁵⁾, najviša dopuštena stopa potpore viša je od dviju stopa: stope dane u ovim Smjernicama i stope izložene u toj Uredbi. U području primarne poljoprivredne proizvodnje ove Smjernice primjenjuju se samo na mjere koje još nisu obuhvaćene Smjernicama Zajednice o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva od 2007. do 2013.⁽²⁶⁾, a u području primarne proizvodnje u sektoru ribarstva i akvakulture primjenjuju se samo ondje gdje ne postoje posebne odredbe koje se bave potporama za zaštitu okoliša.
- (62) Financiranje mjera za zaštitu okoliša vezanih uz infrastrukturu u zračnom, cestovnom i željezničkom prijevozu, prijevozu unutarnjim plovnim putovima i morskom prijevozu, uključujući sve projekte od općeg interesa određene u Odluci br. 1692/96/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. o Smjernicama Zajednice za razvoj transeuropske prometne mreže⁽²⁷⁾, nije obuhvaćeno ovim Smjernicama.
- (63) Državne potpore za istraživanja, razvoj i inovacije u području zaštite okoliša obuhvaćene su pravilima navedenim u Okviru Zajednice za državne potpore za istraživanja, razvoj i inovacije⁽²⁸⁾. Međutim, faza širenja ekoloških inovacija tržištem (nabava sredstava ekološke inovacije) obuhvaćena je ovim Smjernicama.
- (64) Svojstva potpora za aktivnosti usavršavanja u zaštiti okoliša ne opravdavaju postojanje posebnih pravila uz opća pravila o aktivnostima usavršavanja te Komisija, slijedom navedenoga, razmatra takve potpore u skladu s Uredbom Komisije br. 68/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na potpore za usavršavanje⁽²⁹⁾.
- (65) Konzultantske usluge predstavljaju važnu ulogu u poticanju malih i srednjih poduzeća pri ostvarivanju napretka u zaštiti okoliša. Posebno se one mogu iskoristiti za provedbu ekoloških revizija i za procjenu ekonomske koristi koje poduzetnik ima od ulaganja prihvatljivog za okoliš i tako dati poticaj tim poduzećima da vrše ulaganja koja podupiru zaštitu okoliša. Potpore malim i srednjim poduzetnicima za savjetničke/konzultantske usluge u području zaštite okoliša mogu se dodijeliti prema Uredbi Komisije (EZ) br. 70/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore malim i srednjim poduzećima⁽³⁰⁾.
- (66) Ove se Smjernice ne primjenjuju na naslijeđene troškove kako su određeni u Komunikaciji Komisije koje se odnosi na metodologiju ocjenjivanja državnih potpora vezanih uz naslijeđene troškove⁽³¹⁾.
- (67) Nadalje, u mjeri u kojoj odredbe o štednji energije, navedne u odjeljku 3.1.5., nisu primjenjive, ove Smjernice ne primjenjuju se na državne potpore za ulaganja u infrastrukturu vezanu uz daljinsko grijanje, što se ocjenjuje prema članku 87. stavku 3. točki (c) Ugovora o EZ-u.
- (68) U nekim državama članicama poduzetnici mogu podlijegati porezima za zaštitu okoliša i u isto vrijeme sudjelovati u sustavima trgovanja dozvolama. Komisija nije stekla dovoljno iskustva u ocjenjivanju sukladnosti smanjenja poreza za zaštitu okoliša u takvim situacijama. Slijedom toga, Komisija smatra da u ovom trenutku nije u mogućnosti dati opće smjernice o tome. Umjesto toga, ocjena takvih slučajeva, u mjeri u kojoj oni predstavljaju državnu potporu u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u, provodi se prema članku 87. stavku 3. točki (c) Ugovora o EZ-u.

⁽²⁴⁾ Ove Smjernice ne opisuju koncept državnih potpora, koji proizlazi iz članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u i prakse Suda Europskih zajednica.

⁽²⁵⁾ SL L 223, 15.8.2006., str. 1.

⁽²⁶⁾ SL C 319, 27.12.2006., str. 1.

⁽²⁷⁾ SL L 228, 9.9.1996., str. 1. Odluka kako je zadnje izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1791/2006 (SL L 363, 20.12.2006., str. 1.).

⁽²⁸⁾ SL C 323, 30.12.2006., str. 1.

⁽²⁹⁾ SL L 10, 13.1.2001., str. 20. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1976/2006 (SL L 368, 23.12.2006., str. 85.). Kad se usvoji nova uredba o skupnom izuzeću o potporama za usavršavanje, primjenjivat će se nova uredba.

⁽³⁰⁾ SL L 10, 13.1.2001., str. 33. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1976/2006. Kad se usvoji nova uredba o skupnom izuzeću o potporama za mala i srednja poduzeća, primjenjivat će se nova uredba.

⁽³¹⁾ Komunikaciju je Komisija donijela 26. srpnja 2001. i priopćila državama članicama pismom SG(2001) D/290869, 6. kolovoza 2001.

(69) Konačno, neka od sredstava podrške elektranama na fosilna goriva ili drugim industrijskim postrojenjima koja su opremljena uređajima za skupljanje, prijevoz i pohranu CO₂, odnosno pojedinim elementima lanca skupljanja i skladištenja ugljika, kako su predvidjele države članice, mogu predstavljati državne potpore, ali imajući u vidu nedostatak iskustva, prerano je postavljati smjernice u vezi s odobravanjem takvih potpora. Uzimajući u obzir stratešku važnost te tehnologije za Zajednicu u smislu energetske sigurnosti, smanjenja emisija stakleničkih plinova i postizanja dugoročnog cilja ograničenja klimatskih promjena na 2 °C iznad preindustrijske razine i uzimajući također u obzir podršku koju je izrazila Komisija za izgradnju demonstracijskih postrojenja industrijske veličine do 2015., uz uvjet da su sigurna za okoliš i da doprinose zaštitu okoliša, Komisija općenito ima pozitivan stav prema državnim potporama za takve projekte⁽³²⁾. Projekti se mogu ocjenjivati prema članku 87. stavku 3. točki (c) Ugovora o EZ-u ili mogu biti prihvatljivi kao važni projekti od općeg europskog interesa pod uvjetima predviđenima u članku 87. stavku 3. točki (b) Ugovora i u točki 147. ovih Smjernica.

2.2. Definicije

(70) Za potrebe ovih Smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

1. *zaštita okoliša* znači svaka djelatnost oblikovana kako bi se uklonila ili spriječila šteta fizičkoj okolini ili prirodnim bogatstvima kroz korisnikovu djelatnost, kako bi se smanjio rizik nastanka takve štete ili kako bi se uvelo učinkovitije korištenje prirodnih bogatstava, uključujući mjere štednje energije i korištenje obnovljivih izvora energije⁽³³⁾;
2. *mjera štednje energije* znači svaka akcija koja omogućuje poduzetnicima da smanje količinu energije koju koriste posebno u svojem proizvodnom ciklusu;
3. *standard Zajednice* znači:
 - i. obvezni standard Zajednice koji uspostavlja razine koje pojedinačni poduzetnici trebaju postići u smislu zaštite okoliša⁽³⁴⁾; ili
 - ii. obvezu, prema Direktivi 2008/1/EZ, korištenja najboljih dostupnih tehnologija kako je opisano u najnovijim mjerodavnim informacijama koje objavljuje Komisija u skladu s člankom 17. stavkom 2. te Direktive;
4. *ekološka inovacija* znači svi oblici inovacijskih djelatnosti koje dovode do znatnog poboljšanja zaštite

okoliša ili su tome usmjerene. Ekološke inovacije uključuju nove proizvodne procese, nove proizvode ili usluge, kao i nove metode upravljanja i poslovne metode, čija će uporaba ili uvođenje vjerojatno ukloniti ili znatno smanjiti rizike za okoliš, onečišćenje i druge negativne učinke korištenja resursa tijekom životnog ciklusa povezanih djelatnosti.

Sljedeće stavke ne smatraju se inovacijama:

- i. male promjene ili poboljšanja;
 - ii. povećanje proizvodnih ili uslužnih kapaciteta kroz dodavanje proizvodnih ili logističkih sustava vrlo nalik onima koji su već u uporabi;
 - iii. promjene u poslovnoj praksi, organizaciji radnog mjesta ili vanjskim odnosima koji se zasnivaju na organizacijskim metodama koje poduzetnik već koristi;
 - iv. promjene u strategiji upravljanja;
 - v. spajanja i preuzimanja;
 - vi. prestanak korištenja procesa;
 - vii. jednostavna kapitalna zamjena ili proširenje;
 - viii. promjene koje proizlaze isključivo iz promjena cijena faktora, prilagodbe, redovite sezonske i druge ciklične promjene;
 - ix. trgovanje novim ili znatno poboljšanim proizvodima;
5. *obnovljivi izvori energije* znači sljedeći obnovljivi, a ne fosilni, izvori energije: energiju vjetra, solarnu energiju, geotermalnu energiju, energiju plimnih valova, hidroelektrična postrojenja, energiju biomase, energiju iz plinova s odlagališta, plinova iz postrojenja za preradu otpadnih voda i bioloških plinova;
 6. *biomasa* znači biološka razgrađiva frakcija proizvoda, otpada i ostataka iz poljoprivrede (uključujući tvari životinjskog i biljnog podrijetla), šumarstva i vezanih industrija, kao i biološki razgrađivu frakciju industrijskog i komunalnog otpada;
 7. *biogoriva* znači tekuće ili plinovito gorivo za prijevoz proizvedeno iz biomase;
 8. *održiva biogoriva* znači biogoriva koja zadovoljavaju kriterije održivosti izložene u članku 15. prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o promicanju i korištenju energije iz obnovljivih izvora⁽³⁵⁾;

⁽³²⁾ Vidjeti prijedlog Komisije o Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o geološkom spremanju ugljičnog dioksida COM(2008) 18 konačno.

⁽³³⁾ Vidjeti posebno Šesti akcijski program za okoliš.

⁽³⁴⁾ Slijedom toga, standardi ili ciljevi utvrđeni na razini Zajednice koji su obvezujući za države članice ali ne i za pojedine poduzetnike ne smatraju se „standardima Zajednice”.

⁽³⁵⁾ COM(2008) 19 konačno. Jednom kad Direktivu usvoje Europski parlament i Vijeće, Komisija će primijeniti kriterije održivosti u konačnom tekstu.

9. *energija iz obnovljivih izvora energije* znači energija proizvedena u postrojenjima koja koriste samo obnovljive izvore energije, kao i udjel u smislu kalorične vrijednosti energije proizveden iz obnovljivih izvora energije u hibridnim postrojenjima koja također koriste klasične izvore energije. Pojam uključuje obnovljivu električnu energiju koja se koristi za punjenje sustava za skladištenje, ali ne uključuje električnu energiju proizvedenu kao rezultat sustava za skladištenje.
10. *kogeneracija* znači simultana proizvodnja, u jednom procesu, toplinske i električne i/ili mehaničke energije;
11. *visoko učinkovita kogeneracija* znači kogeneracija koja ispunjava kriterije Priloga III. Direktivi 2004/8/EZ i zadovoljava usklađene referentne vrijednosti učinkovitosti predviđene Odlukom Komisije 2007/74/EZ od 21. prosinca 2006. o uspostavi usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti za odvojenu proizvodnju električne i toplinske energije pri primjeni Direktive 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁶⁾;
12. *daljinsko grijanje* znači opskrba toplinskom energijom, u obliku pare ili vruće vode, iz središnjeg izvora proizvodnje kroz sustav prijenosa i distribucije u veći broj građevina sa svrhom grijanja;
13. *energetski učinkovito daljinsko grijanje* znači daljinsko grijanje koje u pogledu proizvodnje ili zadovoljava kriterije visoko učinkovite kogeneracije, ili u slučaju kotlova koji daju samo toplinu, zadovoljava referentne vrijednosti za odvojenu proizvodnju topline utvrđene u Odluci 2007/74/EZ;
14. *porez za zaštitu okoliša* znači porez čija posebna porezna osnovica ima jasni negativni učinak na okoliš odnosno koji oporezuje određene djelatnosti, dobra ili usluge tako da troškovi za očuvanje okoliša mogu biti uključeni u njihovu cijenu i/ili da se proizvođači i potrošači usmjere djelatnostima koje više poštuju okoliš;
15. *najniža razina poreza u Zajednici* znači najniža razina oporezivanja predviđena u zakonodavstvu Zajednice. Za energetske proizvode i električnu energiju najnižu razina poreza u Zajednici znači najniža razina oporezivanja utvrđenu u Prilogu I. Direktivi Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije ⁽³⁷⁾;
16. *mala i srednja poduzeća, mala poduzeća i srednja poduzeća* (ili poduzetnici) znači poduzeća u smislu Uredbe (EZ) br. 70/2001 odnosno svake uredbe koja je zamjenjuje;
17. *velika poduzeća* i veliki poduzetnici znači poduzeća koja ne potpadaju pod definiciju malih i srednjih poduzeća;
18. *potpora* znači svaka mjera koja zadovoljava sve kriterije utvrđene u članku 87. stavku 1. Ugovora o EZ-u;
19. *intenzitet potpore* znači bruto-iznos potpore izražen kao postotak opravdanih troškova. Svi korišteni iznosi moraju biti oduzeti prije svakog odbitka poreza ili drugog troška. Ako se potpora dodjeljuje u obliku različitom od subvencije, iznos potpore mora biti izražen kao ekvivalent potpore u obliku subvencije. Potpora isplaćena u nekoliko obroka mora se izračunati kao vrijednost u trenutku njezine dodjele. Kamatna stopa koja se koristi u svrhu diskontiranja i pri izračunu iznosa potpore u povoljnim zajmovima mora biti kamatna stopa na snazi u vrijeme dodjele. Intenzitet potpore računa se po korisniku;
20. *koristi za poslovanje* znači, za potrebe izračuna opravdanih troškova, posebno uštede troškova ili dodatnu pomoćnu proizvodnju izravno vezanu uz dodatno ulaganje za zaštitu okoliša i, gdje je to primjenjivo, koristi dobivene iz drugih mjera potpore, bez obzira na to predstavljaju li one državnu potporu ili ne (operativna potpora dodijeljena za iste opravdane troškove, zajamčene tarife ili druge mjere potpore). Nasuprot tomu, prihodi koji proizlaze iz poduzetnikove prodaje dozvola za emisiju izdanih u Europskom sustavu trgovanja dozvolama ne smatra se koristima za poslovanje;
21. *troškovi poslovanja* znači, za potrebe izračuna opravdanih troškova, posebno dodatne proizvodni troškovi koji proistječu iz dodatnog ulaganja za zaštitu okoliša;
22. *materijalna imovina* znači, za potrebe izračuna opravdanih troškova, ulaganja u zemljište koja su nužno potrebna kako bi se zadovoljili ciljevi zaštite okoliša, ulaganja u građevine, postrojenja i opremu s namjerom smanjenja ili uklanjanja onečišćenja i neugodnosti, te ulaganja za prilagodbu proizvodnih metoda u svrhu zaštite okoliša;
23. *nematerijalna imovina* znači, za potrebe izračuna opravdanih troškova, troškovi transfera tehnologije kroz stjecanje dozvola za poslovanje ili patentiranog i nepatentiranog znanja gdje su zadovoljena sljedeća mjerila:

⁽³⁶⁾ SL L 32, 6.2.2007., str. 183.

⁽³⁷⁾ SL L 283, 31.10.2003., str. 51. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2004/75/EZ (SL L 157, 30.4.2004., str. 100.).

i. nematerijalna imovina u pitanju mora se voditi kao imovina koja se amortizira;

- ii. mora biti kupljena po tržišnim uvjetima od poduzetnika nad kojim kupac nema neposredni ili posredni utjecaj;
- iii. mora se uključiti u imovinu poduzetnika i ostati u nastanu primatelja potpore te biti ondje korištena u razdoblju od najmanje pet godina. Taj uvjet ne primjenjuje se ako je ta nematerijalna imovina tehnološki zastarjela. Ako se takva imovina proda tijekom pet godina, prihod od prodaje mora se odbiti od opravdanih troškova i cijeli iznos ili dio iznosa potpore mora se nadoknaditi.

24. *internalizacija troškova* znači načelo da svi troškovi vezani uz zaštitu okoliša trebaju biti uključeni u proizvodne troškove poduzetnika onečišćivača;

25. *načelo „onečišćivač plaća”* znači da bi troškove mjera koje se bave onečišćenjem trebao snositi onečišćivač koji uzrokuje onečišćenje osim ako se osoba odgovorna za onečišćenje ne može odrediti ili se ne može smatrati odgovornom prema zakonodavstvu Zajednice odnosno nacionalnom zakonodavstvu, tj. ne može snositi troškove zbrinjavanja. Onečišćenje u tom smislu predstavlja štetu koju je prouzročio onečišćivač putem izravne ili neizravne štete za okoliš, odnosno kroz stvaranje uvjeta koji vode takvoj šteti⁽³⁸⁾ za fizički okoliš ili prirodna bogatstva;

26. *onečišćivač* znači osoba koja izravno ili neizravno nanosi štetu okolišu odnosno stvara uvjete koji vode takvoj šteti⁽³⁹⁾;

27. *onečišćena lokacija* znači lokacija gdje je potvrđena prisutnost, koju je uzrokovao čovjek, opasnih tvari na takvoj razini da predstavljaju značajni rizik po ljudsko zdravlje ili okoliš uzimajući u obzir trenutnu ili odobrenu buduću uporabu zemljišta.

3. SUKLADNOST POTPORA PREMA ČLANKU 87. STAVKU 3. UGOVORA O EZ-U

3.1. Sukladnost potpora prema članku 87. stavku 3. Ugovora o EZ-u

(71) Državne potpore za zaštitu okoliša sukladne su sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako, na osnovi testa ravnoteže, vode

povećanju aktivnosti zaštite okoliša bez nepovoljnog utjecaja na stanje trgovine u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu. Slijedom navedenoga, trajanje sustava potpore trebalo bi biti ograničeno razumnim vremenskim rokovima ne dovodeći u pitanje mogućnost države članice da ponovno prijavi mjeru potpore nakon što istekne rok postavljen u odluci Komisije. Države članice mogu poduprijeti prijave mjera potpore strogim vrednovanjem sličnih proteklih mjera potpore iskazujući tako učinak poticaja koji proizlazi iz potpore.

(72) Mjere opisane u točkama od 73. do 146. mogu biti ocijenjene sukladnima prema članku 87. stavku 3. točki (c).

3.1.1. *Potpore za poduzetnike povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice*

(73) Potpore za ulaganje kojima se poduzetnicima omogućuju postizanje viših standarda od onih koji se primjenjuju u Zajednici o zaštiti okoliša ili koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su ispunjeni uvjeti izloženi u točkama od 74. do 84. i odjeljku 3.2.

(74) Ulaganje obuhvaćeno potporom mora zadovoljavati jedan od sljedećih dvaju uvjeta:

(a) ulaganje omogućuje korisniku povećanje razine zaštite okoliša kao rezultat njegovih aktivnosti postupanjem povrh primjenjivih standarda Zajednice, bez obzira na prisutnost obveznih nacionalnih standarda koji su stroži od standarda Zajednice; ili

(b) ulaganje omogućuje korisniku povećanje razine zaštite okoliša kao rezultat njegovih aktivnosti u nedostatku standarda Zajednice.

(75) Potpora se ne može dodijeliti ako poboljšanja dovode poduzetnike u sukladnost sa standardima Zajednice koji su već doneseni, ali još nisu na snazi⁽⁴⁰⁾.

Intenzitet potpore

(76) Intenzitet potpore ne smije prijeći 50 % opravdanih troškova ulaganja kao što je predviđeno u točkama 80. do 84.

⁽³⁸⁾ Preporuka Vijeća od 3. ožujka 1975. o raspodjeli troškova i djelovanju tijela javne vlasti u pitanjima zaštite okoliša (SL L 194, 25.7.1975., str. 1.).

⁽³⁹⁾ Preporuka Vijeća od 3. ožujka 1975. o raspodjeli troškova i djelovanju tijela javne vlasti u pitanjima zaštite okoliša.

⁽⁴⁰⁾ Međutim, potpore za rano prilagođivanje budućim standardima i za nabavu novih prijevoznih vozila moguće su pod uvjetima opisanim u odjeljcima 3.1.3. i 3.1.2.

- (77) U slučajevima u kojima se potpore za ulaganje dodjeljuju u postupku javnog prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, učinkovito osiguravajući da potpora bude ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje dobiti za okoliš, intenzitet potpore može iznositi do 100 % opravdanih troškova ulaganja kao što su predviđeni u točkama 80. do 84. Takav postupak prikupljanja ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Osim toga, proračun vezan uz postupak prikupljanja ponuda mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka primiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na osnovi početne ponude koju je ponuđač dostavio, isključujući tako nastavne pregovore.
- (78) Ako ulaganje uključuje nabavu imovine za ekološku inovaciju ili pokretanje projekta ekološke inovacije, intenzitet potpore može biti povećan za 10 postotnih bodova, uz ispunjavanje sljedećih uvjeta:
- Imovina ili projekt ekološke inovacije moraju biti novi ili značajno poboljšani u usporedbi s vrhuncem tehnologije u tom sektoru industrije u Zajednici. Ekološke inovacije bi države članice, na primjer, mogle pokazati na osnovi detaljnog opisa inovacije i tržišnih uvjeta za njezino uvođenje ili širenje, uspoređujući je s postupcima ili organizacijskim tehnikama na vrhuncu tehnologije koje općenito koriste drugi poduzetnici u istoj industriji;
 - očekivana korist za okoliš mora biti znatno viša od poboljšanja koje proizlazi iz općeg razvoja vrhunca tehnologije u usporedivim djelatnostima ⁽⁴¹⁾;
 - inovativna priroda te imovine ili projekata uključuje jasan stupanj rizika, u tehnološkom, tržišnom ili financijskom smislu, viši od rizika koji se općenito pripisuje usporedivoj neinovativnoj imovini ili projektima. Taj rizik država članica može prikazati, na primjer, u obliku: troškova u odnosu na prihode poduzetnika, vremena potrebnog za razvoj, očekivane dobiti od ekološke inovacije u usporedbi s troškovima, vjerojatnosti neuspjeha.
- (79) Kada se potpore za ulaganja u poduzetnike, koje su povrh standarda Zajednice ili koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku takvih standarda Zajednice,

dodjeljuju malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća ili 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici:

	Intenzitet potpore za potpore za poduzeća koja su povrh standarda Zajednice ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku takvih standarda Zajednice osim za ekološke inovacije	Intenzitet potpore za potpore za poduzeća koja su povrh standarda Zajednice ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku takvih standarda Zajednice u području ekološke inovacije
Mala poduzeća	70 %	80 %
Srednja poduzeća	60 %	70 %
Velika poduzeća	50 %	60 %

Izračun opravdanih troškova – metodologija

- (80) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja nužne za postizanje više razine zaštite okoliša nego što zahtijevaju standardi Zajednice, a izračunaju se u dva koraka. Prvo, odredi se trošak ulaganja izravno vezan uz zaštitu okoliša uvidom u protučinjeničnu situaciju, gdje je to prikladno. Drugo, oduzimaju se koristi za poslovanje i dodaju troškovi poslovanja.
- (81) Određivanje dijela ulaganja koji je neposredno vezan uz zaštitu okoliša:
- Ako se trošak ulaganja u zaštitu okoliša može lako prepoznati u ukupnom trošku ulaganja, taj točan trošak vezan uz zaštitu okoliša predstavlja opravdane troškove ⁽⁴²⁾;
 - u svim drugim slučajevima dodatni troškovi ulaganja moraju biti određeni usporedbom ulaganja s protučinjeničnim stanjem u odsutnosti državnih potpora. Ispravna protučinjenična stavka je trošak tehnički usporedivog ulaganja koje pruža nižu razinu zaštite okoliša (koje zadovoljava obvezne standarde Zajednice ako oni postoje) i koje bi vjerodostojno moglo biti ostvareno bez potpore („referentno ulaganje“). Tehnički usporedivo ulaganje znači ulaganje s istim proizvodnim kapacitetima i svim drugim tehničkim značajkama (osim onih izravno vezanih uz dodatna ulaganja za zaštitu okoliša). Osim toga, takvo referentno ulaganje mora u poslovnom smislu biti vjerodostojna alternativa ulaganju koje se ocjenjuje.

⁽⁴¹⁾ Pri ocjenjivanju točke 78. podtočke (b), ako se mogu koristiti količinski parametri za usporedbu ekološki inovativnih djelatnosti sa standardnim ekološki neinovativnim djelatnostima, „značajno viši“ znači da bi granično poboljšanje koje se očekuje kod ekološki inovativnih djelatnosti, u pogledu smanjenog rizika za okoliš, ili onečišćenja, ili poboljšane učinkovitosti u potrošnji energije ili resursa, trebalo biti barem dvostruko više od graničnog poboljšanja koje se očekuje od općenite evolucije usporedivih neinovativnih djelatnosti. Kada predloženi pristup nije prikladan za razmatrani slučaj, ili ako nije moguće količinska usporedba, dokument za prijavu državne potpore treba sadržavati detaljni opis metode koja se koristi za procjenu tog kriterija, osiguravajući standard usporediv s predloženom metodom.

⁽⁴²⁾ To bi, na primjer, mogao biti slučaj kada se unaprijedi postojeći proizvodni proces i kad se jasno mogu odrediti dijelovi koji poboljšavaju djelovanje na zaštitu okoliša.

(82) Određivanje koristi za poslovanje/troškova poslovanja: opravdani troškovi, osim ako to nije drukčije naznačeno u ovom poglavlju, moraju biti izračunani neto od svih koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatna ulaganja za zaštitu okoliša koji se javljaju tijekom prvih pet godina trajanja predmetnog ulaganja. to znači da se takve koristi za poslovanje moraju oduzeti, a troškovi poslovanja dodati dodatnim troškovima ulaganja.

(83) Opravdano ulaganje može imati oblik ulaganja u materijalnu i/ili nematerijalnu imovinu.

(84) U slučaju ulaganja s namjerom postizanja razine zaštite okoliša više od standarda Zajednice protučinjenična stavka izabire se na sljedeći način:

(a) **u slučaju kad se poduzetnik prilagođava nacionalnim standardima prihvaćenima u nedostatku standarda Zajednice**, opravdani troškovi sastoje se od dodatnih troškova ulaganja potrebnih da se postigne razina zaštite okoliša koju zahtijevaju nacionalni standardi;

(b) **u slučaju kad se poduzetnik prilagođava ili postupa povrh nacionalnih standarda koji su stroži od odgovarajućih standarda Zajednice ili postupa povrh standarda Zajednice**, opravdani troškovi sastoje se od dodatnih troškova ulaganja potrebnih da se postigne razina zaštite okoliša viša od razine koju zahtijevaju standardi Zajednice. Troškovi ulaganja potrebni za postizanje razine zaštite koju zahtijevaju standardi Zajednice ne smatraju se opravdanim;

(c) **ako ne postoje nikakvi standardi**, opravdani troškovi sastoje se od troškova ulaganja potrebnih za postizanje više razine zaštite okoliša od one koju bi predmetni poduzetnik ili poduzetnici postigli u nedostatku ikakve potpore za zaštitu okoliša.

3.1.2. *Potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava povrh standarda Zajednice ili potpore koje povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku standarda Zajednice*

(85) Općenita pravila izložena u točkama 73. do 84. primjenjuju se na potpore za poduzetnike kojima se poboljšavaju standardi Zajednice ili povećava razina zaštite okoliša u odsutnosti standarda Zajednice u sektoru prijevoza. Iznimno od točke 75., dopuštene su potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava za cestovni i željeznički prijevoz, prijevoz unutarnjim plovnim putovima i morski prijevoz koje su sukladne prihvaćenim standardima Zajednice, kada se takva nabava provodi prije stupanja na snagu takvih standarda i ako se novi standardi Zajednice, kada postanu obvezni, ne primjenjuju retroaktivno na već kupljena vozila.

(86) Za aktivnosti obnove starih vozila s ciljem zaštite okoliša u sektoru prijevoza opravdani troškovi su ukupni neto dodatni troškovi izračunani primjenom postupka izračuna opravdanih troškova određenih u točkama 80. do 84. ako se postojeća prijevozna sredstva unaprijede do razine standarda zaštite okoliša koji nisu bili na snazi na dan uvođenja tih prijevoznih sredstava za poslovanje, odnosno ako prijevozna sredstva ne moraju zadovoljavati nikakve standarde zaštite okoliša.

3.1.3. *Potpore za rane prilagodbe budućim standardima Zajednice*

(87) Potpore za usklađivanje s novim standardima Zajednice koji povećavaju razinu zaštite okoliša, ali nisu još na snazi smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su standardi Zajednice doneseni, uz uvjet da se ulaganje provede i završi barem godinu dana prije stupanja standarda na snagu.

Intenzitet potpore

(88) Najviši su intenziteti potpore 25 % za mala poduzeća, 20 % za srednja poduzeća i 15 % za velika poduzeća ako provedba i završetak nastupe više od tri godine prije obveznog datuma prenošenja ili dana stupanja na snagu. Intenzitet potpore je 20 % za mala poduzeća, 15 % za srednja poduzeća i 10 % za velika poduzeća ako provedba i završetak nastupe između jedne i tri godine prije obveznog datuma prenošenja zakonodavstva ili dana stupanja na snagu, kao što je to prikazano u tablici:

	Intenzitet potpore za potpore za rane prilagodbe standardima Zajednice kad provedba i završetak nastupe	
	Više od tri godine prije stupanja standarda na snagu	Između jedne i tri godine prije stupanja standarda na snagu
Mala poduzeća	25 %	20 %
Srednja poduzeća	20 %	15 %
Velika poduzeća	15 %	10 %

Opravdani troškovi

(89) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja potrebne da se postigne razina zaštite okoliša koju zahtijevaju standardi Zajednice u usporedbi s postojećom razinom zaštite okoliša koja se zahtijeva prije stupanja standarda na snagu.

(90) Opravdani troškovi moraju se računati neto od svih koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatno ulaganje koji se pojave tijekom prvih pet godina trajanja tog ulaganja, kako je opisano u točkama 81., 82. i 83.

3.1.4. Potpore za istraživanja zaštite okoliša

(91) Potpore poduzetnicima za istraživanja neposredno vezana uz ulaganja u svrhe postizanja standarda pod uvjetima opisanima u odjeljku 3.1.1., ostvarivanja štednje energije pod uvjetima opisanima u odjeljku 3.1.5., proizvodnje obnovljive energije pod uvjetima opisanima u odjeljku 3.1.6. smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su zadovoljeni uvjeti opisani u ovom poglavlju. To također vrijedi u slučajevima u kojima se, nakon nalaza pripremnog istraživanja, ulaganje koje se istražuje ne ostvari.

(92) Intenzitet potpore ne smije premašiti 50 % troškova istraživanja.

(93) Ako se istraživanje poduzima u ime malih i srednjih poduzeća, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Istraživanja zaštite okoliša
Mala poduzeća	25 %
Srednja poduzeća	20 %
Velika poduzeća	15 %

3.1.5. Potpore za štednju energije

(94) Potpore za ulaganje i/ili operativne potpore koje omogućuju poduzetnicima postizanje uštede energije smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

3.1.5.1. Potpore za ulaganje

Intenzitet potpore

(95) Intenzitet potpore ne smije premašiti 60 % opravdanih troškova ulaganja.

(96) U slučaju da se potpora za ulaganje za štednju energije dodjeljuje malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za štednju energije
Mala poduzeća	80 %
Srednja poduzeća	70 %
Velika poduzeća	60 %

(97) U slučaju da se potpora za ulaganje dodjeljuje u natječajnom postupku prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, učinkovito osiguravajući da je potpora ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje najviše količine uštede energije, intenzitet potpore može iznositi do 100 % opravdanih troškova ulaganja koji su predviđeni u točki 98. Takav postupak prikupljanja ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun vezan uz postupak prikupljanja ponuda mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na osnovi početne ponude koju je ponuđač dostavio isključujući tako nastavne pregovore.

Opravdani troškovi

(98) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja koji su potrebni kako bi se postigla ušteda energije iznad razine koju zahtijevaju standardi Zajednice.

Izračun dodatnih troškova mora poštivati sljedeća pravila:

(a) dio ulaganja izravno vezan uz uštede energije mora se odrediti u skladu s pravilima opisanima u točkama 81. i 83. ovih Smjernica;

(b) razina štednje energije viša od standarda Zajednice mora se odrediti u skladu s pravilima postavljenima u točki 84. ovih Smjernica;

(c) određivanje koristi za poslovanje/troškova poslovanja: opravdani troškovi moraju se izračunati neto od svih koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatna ulaganja za uštedu energije koji se javljaju tijekom prvih triju godina trajanja tog ulaganja u slučaju malih i srednjih poduzeća, prvih četiriju godina u slučaju velikih poduzetnika koji nisu dio Sustava trgovanja emisijama CO₂ u EU-u, i prvih pet godina u slučaju velikih poduzetnika koji su dio Sustava trgovanja emisijama CO₂ u EU-u. Za velike poduzetnike to se razdoblje može skratiti na prve tri godine trajanja tog ulaganja ako je moguće pokazati da vrijeme amortizacije tog ulaganja ne prelazi tri godine.

3.1.5.2. Operativne potpore

(99) Operativne potpore za štednju energije dodjeljuju se samo u slučaju poštivanja sljedećih uvjeta:

(a) potpore su ograničene na nadoknađivanje neto dodatnih proizvodnih troškova koji proizlaze iz ulaganja, uzimajući u obzir koristi proizašle iz uštede energije⁽⁴³⁾. Pri određivanju iznosa operativnih potpora svaka potpora za ulaganje dodijeljena predmetnom poduzetniku za novo postrojenje mora se oduzeti od proizvodnih troškova;

⁽⁴³⁾ Koncept proizvodnih troškova znači da su troškovi neto od svake potpore, ali uključuju normalnu razinu dobiti.

(b) potpora podliježe ograničenom trajanju od pet godina.

- (100) U slučaju potpore koja se postupno smanjuje intenzitet potpore ne može prijeći 100 % dodatnih troškova u prvoj godini, ali mora linearno pasti na nulu na kraju pete godine. U slučaju potpore koja se ne smanjuje postupno, intenzitet potpore ne smije prijeći 50 % dodatnih troškova.

3.1.6. Potpore za obnovljive izvore energije

- (101) Potpore za ulaganje i operativne potpore za zaštitu okoliša za promicanje energije iz obnovljivih izvora smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, ako su zadovoljeni uvjeti u točkama od 102. do 111. Državne potpore mogu biti opravdane ako ne postoji obvezni standard Zajednice u vezi s udjelom energije iz obnovljivih izvora za pojedinačne poduzetnike. Potpore za ulaganje i/ili operativne potpore za proizvodnju biogoriva dopuštene su samo u slučaju održivih biogoriva.

3.1.6.1. Potpore za ulaganje

Intenzitet potpore

- (102) Intenzitet potpore ne smije premašiti 60 % opravdanih troškova ulaganja.
- (103) U slučaju da se potpora za ulaganje u obnovljive izvore energije dodjeljuje malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za obnovljive izvore energije
Mala poduzeća	80 %
Srednja poduzeća	70 %
Velika poduzeća	60 %

- (104) U slučaju da se potpora za ulaganje dodjeljuje u natječajnom postupku prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, učinkovito osiguravajući da je potpora ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje najveće količine obnovljive energije, intenzitet potpore može iznositi do 100 % opravdanih troškova ulaganja koji su predviđeni u točkama 105. i 106. Takav postupak prikupljanja ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun vezan uz postupak prikupljanja ponuda mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na osnovi početne ponude koju je ponuđač dostavio, isključujući tako nastavne pregovore.

Opravdani troškovi

- (105) Za obnovljivu energiju opravdani troškovi ulaganja moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja koje snosi korisnik u usporedbi s konvencionalnom elektranom ili konvencionalnim sustavom grijanja s istim kapacitetom u smislu učinkovite proizvodnje energije.
- (106) Opravdani troškovi moraju se računati neto od svih koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatno ulaganje za obnovljive izvore energije koji se javljaju tijekom prvih pet godina trajanja ulaganja, kako je opisano u točkama 82. i 83.

3.1.6.2. Operativne potpore

- (107) Operativne potpore za proizvodnju obnovljive energije mogu biti opravdane kako bi se pokrila razlika između troška proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i tržišne cijene predmetnog oblika energije. To se odnosi na proizvodnju obnovljive energije s ciljem daljnje prodaje na tržištu, kao i u svrhu poduzetnikove vlastite potrošnje.

- (108) Države članice mogu dodjeljivati potpore za obnovljive izvore energije kako slijedi:

(109) Slučaj 1.

- (a) Države članice mogu dodijeliti operativne potpore kako bi nadoknadile razliku između troška proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, uključujući i amortizaciju dodatnih ulaganja za zaštitu okoliša i tržišne cijene predmetnog oblika energije u pitanju. Operativne potpore tada se mogu dodijeliti dok se postrojenje potpuno ne amortizira prema uobičajenim računovodstvenim pravilima. Sva daljnja energija koju postrojenje proizvodi ne može se kvalificirati za primanje pomoći. Međutim, potpore također mogu pokriti uobičajeni povrat na kapital.
- (b) Kad se potpora dodjeljuje sukladno s točkom (a), svaka potpora za ulaganje dodijeljena predmetnom poduzetniku u vezi s novim postrojenjem mora se oduzeti od proizvodnih troškova kada se izračunava iznos operativne potpore. Kada se programi potpora prijavljuju Komisiji, države članice moraju navesti točne mehanizme podrške i posebno metode izračuna iznosa potpore.
- (c) Za razliku od većine drugih obnovljivih izvora energije, biomasa traži relativno niske troškove ulaganja, ali i veće operativne troškove. Komisija je, prema tome, sklona operativnim potporama za proizvodnju obnovljive energije iz biomase, koje prelaze iznos ulaganja ako države članice mogu pokazati da su zbrojeni troškovi koje snose poduzetnici nakon amortizacije postrojenja još uvijek viši od tržišnih cijena energije.

(110) Slučaj 2.

- (a) Države članice također mogu dati podršku za obnovljive izvore energije korištenjem tržišnih mehanizama, kao što su zeleni certifikati ili natječaji. Ti tržišni mehanizmi omogućuju svim proizvođačima obnovljive energije da ostvare posrednu korist od zajamčene potražnje za njihovom energijom po cijeni višoj od tržišne cijene za konvencionalnu energiju. Cijena takvih zelenih certifikata nije unaprijed određena, nego ovisi o ponudi i potražnji.
- (b) U slučaju kad tržišni mehanizmi tvore državnu potporu, Komisija ih može odobriti ako države članice pokažu da je podrška prijeko potrebna za osiguranje održivosti obnovljivih izvora energije u pitanju, da u zbroju ne dovodi do prekomjerne naknade i da ne odvrća proizvođače obnovljive energije od veće konkurentnosti. Komisija odobrava takve programe potpora na razdoblje od deset godina.

(111) Slučaj 3.

Nadalje, države članice mogu dodjeljivati operativne potpore u skladu s odredbama predviđenima u točki 100.

3.1.7. Potpore za kogeneraciju

- (112) Ulaganja za zaštitu okoliša i operativne potpore za kogeneraciju smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, uzimajući u obzir da kogeneracijska jedinica zadovoljava definiciju visoko učinkovite kogeneracije navedene u točki 70. podtočki 11. i uz uvjet da će kod potpora za ulaganje:

- (a) nova kogeneracijska jedinica sveukupno ostvariti uštedu primarne energije u usporedbi sa zasebnom proizvodnjom, kako je predviđeno Direktivom 2004/8/EZ i Odlukom 2007/74/EZ;
- (b) unapređenje postojeće kogeneracijske jedinice ili pretvaranje postojećeg energetskog postrojenja u kogeneracijsku jedinicu ostvariti uštedu primarne energije u usporedbi s izvornom situacijom.

- (113) Za operativne potpore, postojeća kogeneracija mora zadovoljavati kako definiciju visoko učinkovite kogeneracije navedene u točki 70. podtočki 11., tako i uvjet da se ostvari sveukupna ušteda primarne energije u odnosu na zasebnu proizvodnju kako je propisano Direktivom 2004/8/EZ i Odlukom 2007/74/EZ.

3.1.7.1. Potpore za ulaganje*Intenzitet potpore*

- (114) Intenzitet potpore ne smije premašiti 60 % opravdanih troškova ulaganja.
- (115) U slučaju da se potpora za ulaganje za kogeneraciju dodjeljuje malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za

srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za kogeneraciju visoke učinkovitosti
Mala poduzeća	80 %
Srednja poduzeća	70 %
Velika poduzeća	60 %

- (116) U slučaju da se potpora za ulaganje dodjeljuje u natječajnom postupku prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, učinkovito osiguravajući da je potpora ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje najviše količine obnovljive energije, intenzitet potpore može iznositi do 100 % opravdanih troškova ulaganja koji su definirani u točkama 117. i 118. Takav postupak prikupljanja ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun vezan uz postupak prikupljanja ponuda mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na osnovi početne ponude koju je ponuđač dostavio, isključujući tako nastavne pregovore.

Opravdani troškovi

- (117) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja nužne za ostvarivanje visoko učinkovitog kogeneracijskog postrojenja u usporedbi s referentnim ulaganjem.
- (118) Opravdani troškovi moraju se računati neto od koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatno ulaganje, koji se javljaju tijekom prvih pet godina trajanja tog ulaganja, kako je predviđeno točkama 81. do 83.

3.1.7.2. Operativne potpore

- (119) Operativne potpore za visoko učinkovitu kogeneraciju mogu se dodijeliti u skladu s pravilima za operativne potpore za obnovljivu energiju predviđenim u odjeljku 3.1.6.2.:
- (a) poduzetnicima koji javnosti distribuiraju električnu energiju i toplinu gdje troškovi proizvodnje takve električne energije ili topline prelaze njihovu tržišnu cijenu. Odluka o tome je li potpora potrebna uzima u obzir troškove i prihode proizašle iz proizvodnje i prodaje električne energije ili topline;
- (b) za industrijsku uporabu kombinirane proizvodnje električne energije i topline ako se može pokazati da proizvodna cijena jedne jedinice energije uz uporabu te tehnologije prelazi tržišnu cijenu jedne jedinice konvencionalne energije. Proizvodni troškovi mogu uključivati redoviti povrat na kapital postrojenja, ali svaka dobit poduzetnika od proizvodnje topline mora se oduzeti od proizvodnih troškova.

3.1.8. *Potpore za energetske učinkovito daljinsko grijanje*

- (120) Potpore za ulaganje u zaštitu okoliša u postrojenjima za energetske učinkovito daljinsko grijanje ⁽⁴⁴⁾ smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, uzimajući u obzir da vode do uštede primarne energije i da postrojenje za daljinsko grijanje koje koristi potporu zadovoljava odredbu izloženu u točki 70. podtočki 13. i da:
- (a) kombinirana djelatnost proizvodnje topline (kao i električne energije u slučaju kogeneracije) i distribuiranja topline dovede do uštede primarne energije;
- (b) su ulaganja namijenjena za korištenje i distribuciju otpadne topline u svrhu daljinskoga grijanja.

Intenzitet potpore

- (121) Intenzitet potpore za postrojenja daljinskoga grijanja ne smije premašiti 50 % opravdanih troškova ulaganja. Ako je potpora namijenjena isključivo za proizvodni dio postrojenja daljinskoga grijanja, energetske učinkovita postrojenja daljinskoga grijanja koja koriste obnovljive izvore energije ili kogeneraciju obuhvaćena su pravilima predviđenim u odjeljcima 3.1.6. odnosno 3.1.7.
- (122) U slučaju da se potpora za ulaganje za energetske učinkovita postrojenja daljinskoga grijanja dodjeljuje malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za energetske učinkovita postrojenja daljinskoga grijanja koja koriste konvencionalne izvore energije
Mala poduzeća	70 %
Srednja poduzeća	60 %
Velika poduzeća	50 %

- (123) U slučaju da se potpora za ulaganje dodjeljuje u natječajnom postupku prikupljanja ponuda na osnovi jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, učinkovito osiguravajući da je potpora ograničena na najmanji iznos potreban za ostvarivanje najveće količine obnovljive energije, intenzitet potpore može iznositi do 100 % opravdanih troškova ulaganja koji su predviđeni u točkama 124. i 125. Takav postupak prikupljanja ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun vezan uz postupak prikupljanja ponuda

⁽⁴⁴⁾ Isključujući infrastrukturu za daljinsko grijanje čije financiranje nije obuhvaćeno ovim Smjernicama, ali koje se ocjenjuje samo prema članku 87. stavku 3. točki (c).

mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na osnovi početne ponude koju je ponuđač dostavio, isključujući tako nastavne pregovore.

Opravdani troškovi

- (124) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja nužne za ostvarivanje ulaganja koje vodi do energetske učinkovitog daljinskoga grijanja u usporedbi s referentnim ulaganjem.
- (125) Opravdani troškovi moraju se računati neto od koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatno ulaganje, koji se javljaju tijekom prvih pet godina trajanja tog ulaganja, kako je predviđeno u točkama 81. do 83.

3.1.9. *Potpore za gospodarenje otpadom*

- (126) Potpore za ulaganje u zaštitu okoliša u smislu gospodarenja otpadom drugih poduzetnika, uključujući djelatnosti ponovne uporabe, recikliranja i oporabe, smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, uzimajući u obzir da je takvo gospodarenje u skladu s hijerarhijskom klasifikacijom načela gospodarenja otpadom ⁽⁴⁵⁾ i u skladu s uvjetima predviđenima u točki 127.
- (127) Potpore za ulaganje u gospodarenje otpadom dodjeljuju se samo ako je zadovoljen svaki od sljedećih uvjeta:
- (a) ulaganje je usmjereno na smanjivanje onečišćenja koje proizvode drugi poduzetnici („onečišćivači“) i ne pokriva onečišćenje koje proizvodi korisnik potpore;
- (b) potpora neizravno ne oslobađa onečišćivače opterećenja koje snose prema pravu Zajednice, odnosno opterećenja koji se smatra redovitim troškom poduzetnika za te onečišćivače;
- (c) ulaganje je povrh „vrhunca tehnologije“ ⁽⁴⁶⁾ ili koristi konvencionalne tehnologije na inovativni način;
- (d) stvari koje se obrađuju u suprotnome bi bile odbacene ili obrađene na način koji je manje prihvatljiv za okoliš;

⁽⁴⁵⁾ Klasifikacija je objavljena u Komunikaciji Komisije o reviziji Strategije Zajednice o gospodarenju otpadom (COM(96) 399 konačno, 30.7.1996.). U toj Komunikaciji Komisija naglašava da je gospodarenje otpadom prioritetni cilj Zajednice kako bi se smanjili rizici za okoliš. Koncept prerade otpada mora se gledati iz triju smjerova: ponovne uporabe, recikliranja i oporabe. Otpad čija se proizvodnja ne može izbjeći mora se preraditi i ukloniti bez opasnosti. U svojoj Komunikaciji o Tematskoj strategiji o izbjegavanju i recikliranju otpada (COM(2005) 666) Komisija je ponovila svoju posvećenost tim načelima i dopustila konkretne mjere za promicanje prevencije, kao što je ekološko oblikovanje procesa i proizvoda, poticaji malim i srednjim poduzećima da ustroje mjere prevencije otpada, i recikliranje.

⁽⁴⁶⁾ „Vrhunac tehnologije“ znači proces u kojem je korištenje otpadnog proizvoda u proizvodnji konačnog proizvoda ekonomski profitabilna uobičajena praksa. Gdje je to prikladno, koncept „vrhunca tehnologije“ mora se tumačiti sa stajališta tehnološkog i zajedničkog tržišta Zajednice.

- (e) ulaganje ne povećava samo potražnju za tvarima koje će se reciklirati nego i povećava prikupljanje tih tvari.

Intenzitet potpore

- (128) Intenzitet potpore ne smije premašiti 50 % opravdanih troškova ulaganja.
- (129) U slučaju da se potpora za ulaganje u gospodarenje otpadom dodjeljuje malim i srednjim poduzećima, intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za gospodarenje otpadom
Mala poduzeća	70 %
Srednja poduzeća	60 %
Velika poduzeća	50 %

Opravdani troškovi

- (130) Opravdani troškovi moraju biti ograničeni na dodatne troškove ulaganja nužne za ostvarivanje ulaganja koje vodi do gospodarenja otpadom, a koje snosi korisnik, u usporedbi s referentnim ulaganjem, to jest konvencionalnom proizvodnjom istog kapaciteta koja ne uključuje gospodarenje otpadom. Trošak takvog referentnog ulaganja mora se oduzeti od opravdanih troškova.
- (131) Opravdani troškovi moraju se računati neto od koristi za poslovanje i troškova poslovanja vezanih uz dodatno ulaganje, koji se javljaju tijekom prvih pet godina trajanja tog ulaganja⁽⁴⁷⁾, kako je predviđeno u točkama 81. do 83.

3.1.10. Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija

- (132) Potpore za ulaganje poduzetnicima koji popravljaju štetu nanесenu okolišu zbrinjavanjem onečišćenih lokacija smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u⁽⁴⁸⁾ uz uvjet da one vode poboljšanju zaštite okoliša. Šteta nanесena predmetnom okolišu obuhvaća štetu za kavkoću tla površinskih voda ili podzemnih voda.

Ako se onečišćivač može jasno odrediti, ta osoba mora financirati zbrinjavanje sukladno načelu „onečišćivač plaća”, a državne potpore ne mogu se dodijeliti. U

⁽⁴⁷⁾ Ako se ulaganje provodi samo za zaštitu okoliša bez ikakve druge ekonomske koristi, ne primjenjuje se nikakvo dodatno smanjenje u određivanju opravdanih troškova.

⁽⁴⁸⁾ Rad na zbrinjavanju koje provode tijela javne vlasti zasebno na svojem vlastitom zemljištu nije kao takav obuhvaćen člankom 87. Ugovora. Problemi kod državnih potpora mogu se, međutim, javiti ako je zemljište nakon zbrinjavanja prodano ispod tržišne vrijednosti. U tom pogledu Komunikacija Komisije o elementima državne potpore u prodaji zemljišta i zgrada tijela javne vlasti (SL C 209, 10.7.1997., str. 2.) također je primjenjiva.

tom kontekstu „onečišćivač” označuje osobu odgovornu pred zakonom primjenjivim u svakoj državi članici, ne dovodeći u pitanje donošenje pravila Zajednice na tom području.

Ako onečišćivač nije određen ili se ne može privoliti da snosi troškove, osoba nadležna za radove može primiti potporu.

Intenzitet potpore

- (133) Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija mogu iznositi do 100 % opravdanih troškova.

Ukupni iznos potpore ne smije ni u kojim okolnostima preći stvarne izdatke koje snosi poduzetnik.

Opravdani troškovi

- (134) Opravdani troškovi jednaki su troškovima poslova zbrinjavanja umanjena za iznos povećanja vrijednosti zemljišta. Svi rashodi poduzetnika u zbrinjavanju takve lokacije, bez obzira na to može li se takav rashod prikazati kao dugotrajna imovina u bilanci, vode se kao opravdana ulaganja u slučaju zbrinjavanja onečišćenih lokacija.

3.1.11. Potpore za premještanje poduzetnika

- (135) Potpore za ulaganje za premještanje poduzetnika na nove lokacije iz razloga zaštite okoliša smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- (a) promjena lokacije mora biti vođena razlozima zaštite okoliša ili sprečavanja štete za okoliš i mora je naložiti nadležno tijelo javne vlasti upravnom ili sudskom odlukom ili mora biti rezultat dogovora poduzetnika i nadležnog tijela javne vlasti;
- (b) poduzetnik mora zadovoljavati najstrože standarde zaštite okoliša primjenjive u novom području nakon preseljenja.

- (136) Korisnik može biti:

- (a) poduzetnik s nastanom u gradskom području ili posebnom zaštitnom području, propisano Direktivom Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o zaštiti prirodnih staništa divlje faune i flore⁽⁴⁹⁾, koji sukladno zakonu obavlja (to jest, zadovoljava sve zakonske uvjete, uključujući i sve standarde zaštite okoliša koji su na njega primjenjivi) djelatnost koja je izvor velikog onečišćenja i stoga je u obvezi zbog takvog smještaja preseliti sa svojeg mjesta nastana na drugo prikladnije mjesto; ili

⁽⁴⁹⁾ SL L 206, 22.7.1992., str. 7. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2006/105/EZ (SL L 363, 20.12.2006., str. 368.).

- (b) poduzetnik ili postrojenje obuhvaćeno Direktivom Seveso II.

Intenzitet potpore

- (137) Intenzitet potpore ne smije premašiti 50 % opravdanih troškova ulaganja. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća, kao što je to prikazano u tablici.

	Intenzitet potpore za premještanje poduzeća
Mala poduzeća	70 %
Srednja poduzeća	60 %
Velika poduzeća	50 %

Opravdani troškovi

- (138) Kako bi odredila iznos opravdanih troškova u slučaju potpore za premještanje, Komisija posebno uzima u obzir:

- (a) sljedeće koristi:

- i. prinos od prodaje ili iznajmljivanja napuštenog postrojenja ili zemljišta;
- ii. naknadu plaćenu u slučaju izvlaštenja;
- iii. sve druge dobiti povezane s premještanjem postrojenja, posebno dobiti koje proizlaze iz unapređenja, u trenutku premještanja, tehnologije koja se koristi i računovodstvene dobiti vezane uz bolje korištenje postrojenja;
- iv. ulaganja vezana uz povećanje kapaciteta;

- (b) sljedeće troškove:

- i. troškove vezane uz kupnju zemljišta odnosno izgradnju ili kupnju novog postrojenja istog kapaciteta, kao napušteno postrojenje;
- ii. sve kazne poduzetniku koje proizlaze iz prekida ugovora o iznajmljivanju zemljišta ili zgrada ako upravna ili sudska odluka koja nalaže promjenu lokacije dovede do uranjenog prekida tog ugovora.

3.1.12. Potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama

- (139) Sustavi trgovanja dozvolama mogu uključivati državne potpore na različite načine, na primjer kad se dodjeljuju dozvole i prava ispod njihove tržišne vrijednosti, i to je pripisano državama članicama.

- (140) Državne potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama mogu se proglasiti sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su zadovoljeni uvjeti u podtočkama (a) do (d) ove točke i u točki 141. Iznimno, odredbe iz točke 141. ne primjenjuje se na trgovinsko razdoblje koje završava 31. prosinca 2012. za sustave trgovanja dozvolama sukladno Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja dozvolama za emisije stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjenama Direktive Vijeća 96/61/EZ ⁽⁵⁰⁾ ⁽⁵¹⁾:

- (a) sustavi trgovanja dozvolama moraju se uspostaviti na takav način da ostvaruju ciljeve zaštite okoliša iznad onih koji se trebaju postići na osnovi standarda Zajednice koji su obvezni za predmetne poduzetnike;

- (b) raspodjela se mora izvršiti na transparentan način te biti zasnovana na objektivnim kriterijima i na izvorima podataka najviše dostupne kvalitete, a ukupni iznos dozvola ili prava dodijeljenih svakom poduzetniku po cijeni ispod tržišne vrijednosti ne smije biti viši od očekivanih potreba takvog poduzetnika, kako se procjenjuje za situaciju nepostojanja sustava trgovanja;

- (c) metodologija raspodjele ne smije pogodovati određenim poduzetnicima ili određenim sektorima, osim ako je to opravdano logikom zaštite okoliša u samom sustavu trgovanja, ili ako su takva pravila potrebna iz razloga dosljednosti s drugim politikama zaštite okoliša;

- (d) Posebno, novi sudionici na tržištu u načelu ne dobivaju dozvole ili prava po povoljnijim uvjetima od postojećih poduzetnika koji djeluju na istim tržištima. Dodjela većeg broja potpora postojećim postrojenjima u usporedbi s novim sudionicima ne bi trebala prouzročiti stvaranje neopravdanih ulaznih zapreka.

- (141) Komisija ocjenjuje nužnost i razmjernost državnih potpora uključenih u sustave trgovanja dozvolama sukladno sljedećim kriterijima:

- (a) izbor korisnika potpore mora se zasnivati na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu moraju dodijeliti na isti način za sve poduzetnike u istom sektoru odnosno na istome mjero-davnom tržištu ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju;

- (b) potpuna prodaja na dražbi mora dovesti do znatnog povišenja proizvodnih troškova za svaki sektor ili kategoriju pojedinih korisnika;

⁽⁵⁰⁾ SL L 275, 25.10.2003., str. 32. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2004/101/EZ (SL L 338, 13.11.2004., str. 18.).

⁽⁵¹⁾ Komisija je ocijenila državne potpore uključene u Nacionalne planove raspodjele pod Sustavom trgovanja dozvolama za emisije stakleničkih plinova unutar Zajednice za trgovinsko razdoblje koje završava 31. prosinca 2012. na osnovi kriterija izloženih u točki 140.

- (c) znatno povišenje proizvodnih troškova ne može se prenijeti na potrošače bez pojave znatnih smanjenja prihoda od prodaje. Ta analiza može se provesti na osnovi procjena, *inter alia*, elastičnosti cijena proizvoda u predmetnom sektoru. Te se procjene rade na mjerodavnom zemljopisnom tržištu. Kako bi se procijenilo može li se povećanje troškova iz sustava trgovanja dozvolama prenijeti na potrošače, mogu se koristiti procjene izgubljenih prihoda od prodaje, kao i njihovog učinka na profitabilnost poduzetnika;
- (d) nije moguće da samo pojedini poduzetnici u sektoru smanje razinu emisija kako bi cijena dozvola bila prihvatljiva. Pružanjem podataka o razinama emisija koji proizlaze iz najučinkovitije metode u Europskom gospodarskom prostoru i korištenjem istih kao mjerilo, moguće je dokazati da se potrošnja ne može smanjiti. Svaki poduzetnik koji postigne najučinkovitiju metodu može najviše ostvariti pravo koje odgovara povećanju proizvodnih troškova proizašlih iz sustava trgovanja dozvolama korištenjem najučinkovitije metode, a koje se ne može prenijeti potrošačima. Svaki poduzetnik s lošijom učinkovitošću zaštite okoliša ostvaruje manje prava, razmjerno svojoj učinkovitosti u zaštiti okoliša.

3.2. Učinak poticaja i nužnost potpore

- (142) Državne potpore moraju imati učinak poticaja. Državne potpore za zaštitu okoliša moraju dovesti do promjene ponašanja primatelja potpore kako bi se povećala razina zaštite okoliša.
- (143) Komisija smatra da potpora ne stvara učinak poticaja korisniku potpore u svim slučajevima u kojima je projekt već otpočeo prije korisnikove prijave potpore nacionalnim vlastima.
- (144) Ako projekt kojem se dodjeljuje potpora nije otpočeo prije prijave potpore, pretpostavlja se da je uvjet postojanja učinka poticaja istodobno zadovoljen za sve kategorije potpora dodijeljenih malim i srednjim poduzetnicima, osim u slučajevima gdje se potpore moraju ocijeniti u skladu s detaljnom ocjenom iz poglavlja 5.
- (145) Za sve druge projekte kojima je dodijeljena potpora Komisija zahtijeva da država članica koja prijavljuje potporu dokaže postojanje učinka poticaja.
- (146) Kako bi dokazala postojanje učinka poticaja, predmetna država članica mora dokazati da se bez potpore, to jest u protučinjeničnoj situaciji, ne bi mogla održati alternativa koja je prihvatljivija za okoliš. U tu svrhu predmetna država članica mora pružiti podatke koji pokazuju:
 - (a) da je protučinjenična situacija vjerodostojna;

- (b) da su opravdani troškovi izračunani u skladu s metodologijom predviđenom u točkama 81., 82. i 83.;
- (c) da ulaganje ne bi bilo dovoljno profitabilno bez potpore, uzimajući pravilno u obzir koristi vezane uz ulaganje bez potpore, uključujući vrijednost dozvola koje mogu postati dostupne predmetnom poduzetniku nakon ulaganja prihvatljivog za okoliš.

3.3. Sukladnost potpora prema članku 87. stavku 3. točki (b) Ugovora o EZ-u

- (147) Potpore za promicanje izvršavanja važnih projekata od općeg europskog interesa koji predstavljaju prioritet u pogledu zaštite okoliša mogu se smatrati sukladnima sa zajedničkim tržištem prema članku 87. stavku 3. točki (b) Ugovora o EZ-u ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:
 - (a) prijedlog potpore odnosi se na projekt koji je poseban i točno određen u smislu uvjeta provedbe uključujući sudionike projekta, ciljeve projekta te učinke i sredstva postizanja tih ciljeva. Komisija može smatrati i da skupina projekata zajedno predstavlja jedan projekt;
 - (b) projekt mora biti u zajedničkom europskom interesu: mora doprinositi interesu Zajednice na konkretan, primjeren i prepoznatljiv način u području zaštite okoliša, primjerice ako je od velike važnosti strategiji zaštite okoliša Europske unije. Prednosti koje se ostvaruju ciljem projekta ne smiju biti ograničene na državu članicu ili države članice koje ga primjenjuju, nego se moraju odnositi na cjelokupnu Zajednicu. Projekt mora predstavljati značajan doprinos ciljevima Zajednice. Nije dostatna tek činjenica da projekt izvode poduzetnici iz različitih država članica;
 - (c) potpore su nužne i predstavljaju poticaj za provedbu projekta, koji mora uključivati visoku razinu rizika;
 - (d) projekt je od velike važnosti s obzirom na svoj opseg: on mora biti znatne veličine i mora proizvesti znatne učinke za okoliš.
- (148) Kako bi Komisija pravilno ocijenila takve projekte, zajednički europski interes mora se moći praktično iskazati: primjerice, mora se pokazati da projekt omogućuje znatan napredak u postizanju pojedinih ciljeva Zajednice u zaštiti okoliša.
- (149) Komisija razmatra prijavljene projekte u povoljnijem svjetlu ako oni uključuju znatan vlastiti doprinos korisnika potpore projektu. Također povoljnije razmatra projekte koji uključuju poduzetnike iz većeg broja državnih članica.

(150) Kad se potpora smatra sukladnom sa zajedničkim tržištem u skladu s člankom 87. stavkom 3. točkom (b) Ugovora o EZ-u, Komisija može odobriti potpore u višim iznosima nego što je to propisano ovim Smjernicama.

4. POTPORE U OBLIKU SMANJENJA ILI IZUZEĆA OD POREZA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

(151) Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u uz uvjet da te potpore barem posredno doprinose povećanju razine zaštite okoliša i da smanjenja ili izuzeća od poreza ne narušavaju opći cilj kojem se teži.

(152) Kako bi se odobrila u smislu članka 87. Ugovora o EZ-u, smanjenja ili izuzeća od usklađenih poreza, a posebno ona usklađena kroz Direktivu 2003/96/EZ, moraju biti sukladna s odgovarajućim primjenjivim zakonodavstvom Zajednice i moraju zadovoljavati ograničenja i uvjete koji su ondje zadani.

(153) Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od usklađenih poreza za zaštitu okoliša smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u u razdoblju od 10 godina uz uvjet da korisnici plaćaju barem najmanju razinu poreza Zajednice postavljenu odgovarajućom primjenjivom Direktivom⁽⁵²⁾.

(154) Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša osim onih koje se spominju u točki 153.⁽⁵³⁾ smatraju se sukladnima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ u razdoblju od 10 godina uz uvjet da su zadovoljeni uvjeti iz točaka 155. do 159.

(155) Kada Komisija analizira porezne sustave koji uključuju elemente državnih potpora u obliku smanjenja ili izuzeća od takvih poreza, posebno analizira nužnost i razmjernost potpora, kao i njihove učinke na razini predmetnih gospodarskih sektora.

(156) U tu svrhu Komisija se oslanja na obavijesti koje joj dostavljaju države članice, u kojima je potrebno, s jedne strane, navoditi odgovarajući(-e) sektor(e) ili kategorije korisnika uključenih u smanjenja/izuzeća i, s druge strane, situaciju kod glavnih korisnika u svakom predmetnom sektoru te način na koji oporezivanje može doprinijeti zaštiti okoliša. Izuzeti sektori moraju biti pravilno opisani i mora se priložiti popis najvećih korisnika u svakom sektoru (posebno uzimajući u obzir promet, tržišne udjele i veličinu porezne osnovice). Za svaki je sektor potrebno dostaviti podatke o najučinkovitijim metodama unutar Europskoga gospodarskoga prostora za smanjenje one štete za okoliš na koju je porez usmjeren.

⁽⁵²⁾ Vidjeti točku 70. podtočku 15.

⁽⁵³⁾ Primjerice, smanjenja poreza ili izuzeća od poreza koja nisu obuhvaćena zakonodavstvom Zajednice ili su ispod minimalne razine poreza u Zajednici.

(157) Nadalje, potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša moraju biti nužne i razmjerne.

(158) Komisija smatra potpore nužnima ako su zadovoljeni sljedeći kumulativni uvjeti:

(a) izbor korisnika mora biti zasnovan na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore moraju u načelu biti dodijeljene na isti način za sve tržišne natjecatelje u istom sektoru odnosno na istome mjerodavnom tržištu⁽⁵⁴⁾ ako se nalaze u sličnoj činjeničnoj situaciji;

(b) porez za zaštitu okoliša bez smanjenja mora voditi znatnom povišenju proizvodnih troškova za svaki sektor ili kategoriju pojedinačnih korisnika⁽⁵⁵⁾;

(c) znatno povišenje proizvodnih troškova ne može se prenijeti na potrošače bez pojave znatnih smanjenja prihoda od prodaje. U tom smislu, države članice mogu dati procjene, *inter alia*, elastičnosti cijena proizvoda predmetnog sektora na mjerodavnom zemljopisnom tržištu⁽⁵⁶⁾, kao i procjene iznosa izgubljenih prihoda od prodaje i/ili smanjenih prihoda poduzetnika iz određenog predmetnog sektora odnosno kategorije.

(159) Komisija smatra potporu razmjernom ako je zadovoljen jedan od sljedećih uvjeta:

(a) program postavlja kriterije koji osiguravaju da svaki pojedini korisnik plati dio punog iznosa nacionalnog poreza koji je općenito razmjernan učinkovitosti zaštite okoliša svakog pojedinog korisnika u usporedbi s učinkovitosti vezanom uz najučinkovitiju metodu unutar Europskoga gospodarskoga prostora. Prema programu potpore svaki poduzetnik koji dosegne razinu najučinkovitije metode najviše što može ostvariti jest smanjenje koje odgovara povećanju proizvodnih troškova zbog poreza, koristeći najučinkovitiju metodu, a koje se smanjenje ne može prenijeti na potrošače. Svaki poduzetnik koji ima lošiju učinkovitost zaštite okoliša ostvaruje manje smanjenje, razmjerno svojoj učinkovitosti u zaštiti okoliša;

(b) korisnici potpora plaćaju barem 20 % nacionalnog poreza, osim ako se niža stopa može opravdati uz uvjet ograničenog narušenja tržišnog natjecanja;

⁽⁵⁴⁾ Kako je predviđeno u Obavijesti Komisije o definiciji mjerodavnog tržišta u smislu prava tržišnog natjecanja Zajednice (SL C 372., 9.12.1997., str. 5.).

⁽⁵⁵⁾ U vezi s energetskim proizvodima i električnom energijom, za „energetski intenzivno poslovanje” kako je to definirano u članku 17. stavku 1. točki (a) Direktive 2003/96/EZ smatra se da udovoljava ovom kriteriju dok god je ta odredba na snazi.

⁽⁵⁶⁾ Kako je to predviđeno u Obavijesti Komisije o definiciji mjerodavnog tržišta za potrebu zakona o tržišnom natjecanju u Zajednici.

- (c) smanjenja ili izuzeća uvjetovana su zaključenjem sporazuma između države članice i poduzetnika ili udruženja poduzetnika - primatelja potpore, kojima se poduzetnici ili udruženja poduzetnika obvezuju na postizanje ciljeva zaštite okoliša koji imaju isti učinak kao i kad bi se primjenjivale točke (a) ili (b) odnosno najmanja razina poreza u Zajednici. Takvi sporazumi ili obveze mogu se odnositi, između ostalog, na smanjenje potrošnje energije, smanjenje emisija ili kakvu drugu mjeru zaštite okoliša te moraju zadovoljavati sljedeće uvjete:
- i. bit sporazuma mora ispregovarati svaka država članica te se moraju posebno navesti ciljevi i ustanoviti vremenski raspored za postizanje tih ciljeva;
 - ii. države članice moraju osigurati neovisni⁽⁵⁷⁾ i pravodobni nadzor nad obvezama zaključenicima u tim sporazumima;
 - iii. ti sporazumi moraju se periodički preispitivati s obzirom na tehnološki i drugi razvoj te moraju sadržavati učinkovite kaznene odredbe primjenjive u slučaju neispunjavanja obveza.

5. SUKLADNOST POTPORA KOJE PODLIJEŽU DETALJNOJ OCJENI

5.1. Mjere koje podliježu detaljnoj ocjeni

- (160) Kako bi se Komisiji omogućilo da poduzme detaljniju ocjenu svih značajnih iznosa potpora dodijeljenih u okviru odobrenih programa te da odluči jesu li takve potpore sukladne sa zajedničkim tržištem, države članice moraju joj unaprijed prijaviti svaki pojedini slučaj potpore za ulaganje ili operativne potpore dodijeljene u okviru odobrenog programa ili pojedinačno, i to ako potpore zadovoljavaju sljedeće uvjete⁽⁵⁸⁾:
- (a) **za mjere obuhvaćene uredbom o skupnom izuzeću:** svi slučajevi prijavljeni Komisiji prema obvezi prijave potpore kao što propisuje uredba o skupnom izuzeću;
 - (b) **za pojedinačne mjere obuhvaćene ovim Smjernicama**⁽⁵⁹⁾: svi sljedeći slučajevi:
 - i. *potpore za ulaganje:* ako iznos potpore prelazi 7,5 milijuna eura po pojedinom poduzetniku (čak i ako je potpora dio odobrenog programa potpora);

- ii. *operativne potpore za štednju energije:* ako iznos potpore prelazi 5 milijuna eura po pojedinom poduzetniku u pet godina;
- iii. *operativne potpore za proizvodnju obnovljive električne energije i/ili kombiniranu proizvodnju obnovljive topline:* kad je potpora dodijeljena postrojenjima za proizvodnju obnovljive električne energije na mjestima gdje kapacitet proizvodnje obnovljive električne energije prelazi 125 MW;
- iv. *operativne potpore za proizvodnju biogoriva:* kad je potpora dodijeljena postrojenju za proizvodnju biogoriva na mjestima gdje takva proizvodnja prelazi 150 000 t godišnje;
- v. *operativne potpore za kogeneraciju:* ako su potpore dodijeljene postrojenjima za kogeneraciju u kojima kapacitet proizvodnje električne energije u kogeneraciji prelazi 200 MW. Potpore za proizvodnju topline kogeneracijom ocjenjuju se u kontekstu prijava na osnovi kapaciteta proizvodnje električne energije.

- (161) Države članice mogu dodijeliti operativne potpore novim postrojenjima koja proizvode obnovljivu energiju na osnovi izračuna izbjegnutih vanjskih troškova. Kad se ta metoda koristi za određivanje iznosa potpore, mjera se mora prijaviti te podlijezati detaljnoj ocjeni, bez obzira na pragove spomenute u točki 160. podtočki (b) iii., izbjegnuti vanjski troškovi predstavljaju novčanu kvantifikaciju dodatne štete poduzetniku i okolišu koju bi društvo imalo ako bi ista količina energije bila proizvedena u postrojenju koje radi s konvencionalnim oblicima energije. Oni se izračunavaju na osnovi razlike između, s jedne strane, vanjskih troškova koje su prouzročili, ali ne i platili proizvođači obnovljive energije i, s druge strane, vanjskih troškova koje su prouzročili, ali ne i platili proizvođači neobnovljive energije. Kako bi se izvršili ti izračuni, država članica mora koristiti metode izračuna koje su međunarodno priznane i odobrene od strane Komisije. Između ostalog, ona mora priložiti obrazloženu i kvantificiranu usporednu analizu troškova, zajedno s ocjenom vanjskih troškova konkurentskih proizvođača energije, kako bi se pokazalo da potpore stvarno nadoknađuju izbjegnute vanjske troškove.

- (162) U svakom slučaju, iznos potpore dodijeljene proizvođačima koji prelazi iznos potpore proizašao iz opcije 1. prikazane u točki 109. za operativne potpore za obnovljive izvore energije, poduzetnici moraju ponovo uložiti u obnovljive izvore energije u skladu s odjeljkom 3.1.6.1.

⁽⁵⁷⁾ U tu svrhu nije važno vrši li nadzor javno ili privatno tijelo.

⁽⁵⁸⁾ To se primjenjuje bez obzira na to koristi li se pojedinačni korisnik u isto vrijeme smanjenjem ili izuzećem od poreza, što se ocjenjuje prema poglavlju 4.

⁽⁵⁹⁾ Izuzeća od poreza i smanjenja poreza za zaštitu okoliša koja pripadaju poglavlju 4. ovih Smjernica ne podliježu detaljnoj ocjeni. Međutim, potpore dodijeljene u skladu s poglavljem 3. u obliku fiskalnih potpora ocjenjuju se detaljno ako su premašeni pragovi opisani u ovoj točki.

(163) Uz uvjet da države članice osiguraju punu suradnju i pruže odgovarajuće podatke u razumnom vremenu, Komisija poduzima najviše što može da provede istražni postupak u razumnom vremenu. Države članice pozvane su pružiti sve elemente koje smatraju korisnima za ocjenu slučajeva. Države članice se posebno mogu oslanjati na ocjene prošlih programa državnih potpora ili mjera, ocjene učinaka koje je izvršilo tijelo koje dodjeljuje potpore i na druga istraživanja vezana uz zaštitu okoliša.

(164) Detaljna ocjena je razmjerna ocjena, vezana uz potencijal koji slučaj ima u smislu narušavanja tržišnog natjecanja. Stoga, činjenica da je izvršena detaljna ocjena ne mora nužno značiti da se mora pokrenuti službeni istražni postupak, makar to može biti slučaj za određene mjere.

5.2. Kriteriji ekonomske ocjene pojedinih predmeta

(165) Detaljna ocjena provodi se na osnovi pozitivnih i negativnih elemenata navedenih u odjeljcima 5.2.1. i 5.2.2., koji se koriste uz kriterije izložene u poglavlju 3. Intenziteti potpora koji su ondje navedeni ne smiju ni u kojem slučaju biti prekoračeni. Nadalje, detaljna ocjena provodi se na osnovi određenih pozitivnih i negativnih elemenata kada su oni mjerodavni za vrstu ili oblik potpore.

5.2.1. Pozitivni učinci potpora

(166) Činjenica da potpore potiču poduzetnike da djeluju na zaštitu okoliša na kojoj inače ne bi djelovali predstavlja glavni pozitivni element koji se uzima u obzir pri ocjenjivanju sukladnosti potpore.

5.2.1.1. Postojanje tržišnog nedostatka

(167) Komisija općenito ne razmatra postoje li negativni vanjski učinci vezani uz određene vrste postupanja ili korištenje određenih dobara, koji imaju štetne učinke na okoliš. Međutim, Komisija provjerava je li državna potpora usmjerena na taj tržišni nedostatak kroz svoj značajni utjecaj na zaštitu okoliša. U tom kontekstu, Komisija posebno obraća pozornost na očekivani doprinos mjere zaštiti okoliša (na način koji se može kvantificirati) i ciljanu razinu zaštite okoliša, u usporedbi s postojećim standardima Zajednice i/ili standardima u drugim državama članicama.

(168) Komisija također ispituje okolnosti koje mogu opravdati potpore za prilagodbu nacionalnim standardima povrh standarda Zajednice. Komisija posebno uzima u obzir prirodu, vrstu i smještaj glavnih tržišnih natjecatelja korisnika potpore, trošak uvođenja nacionalnih standarda (ili sustava trgovine dozvolama) za korisnika potpore za slučaj da mu nije dodijeljena potpora, kao

i usporedne troškove uvođenja tih standarda za glavne tržišne natjecatelje korisnika potpore.

5.2.1.2. Prikladni instrument

(169) Uzima se u obzir je li državna potpora prikladan instrument za postizanje ciljeva zaštite okoliša, pod uvjetom da se isti rezultat može postići instrumentom koji manje narušava tržišno natjecanje, a budući da državna potpora može prekršiti načelo „onečišćivač plaća”.

(170) U svojoj analizi sukladnosti Komisija posebno uzima u obzir svaku ocjenu učinka predložene mjere koju je možebitno sastavila država članica, uključujući razmatranja korištenja drugih opcija politike osim državnih potpora, te uzima u obzir dokaze da će se poštivati načelo „onečišćivač plaća”.

5.2.1.3. Učinak poticaja i nužnost potpore

(171) Državne potpore uvijek moraju imati učinak poticaja kada se pružaju u svrhu zaštite okoliša, to jest moraju dovesti do toga da primatelj potpore promijeni svoje ponašanje i poveća razinu zaštite okoliša. Potpore se ne mogu smatrati nužnima samo zbog povišenja razine zaštite okoliša. Prednosti novih ulaganja ili proizvodnih metoda obično nisu ograničene na svoje učinke u zaštiti okoliša.

(172) Uz izračun dodatnih troškova opisan u poglavlju 3., Komisija uzima u obzir sljedeće elemente u svojoj analizi:

(a) **protučinjeničnu situaciju:** moraju se priložiti dokazi o konkretnoj aktivnosti (aktivnostima) koje poduzetnik ne bi poduzeo bez potpore, na primjer novo ulaganje, proizvodni proces koji je prihvatljiviji za okoliš i/ili novi proizvod koji je prihvatljiviji za okoliš;

(b) **očekivani učinak na okoliš povezan s promjenom ponašanja:** barem jedan od sljedećih elemenata mora biti prisutan:

i. **povećanje razine zaštite okoliša:** smanjivanje određene vrste onečišćenja koja ne bi bila smanjena bez potpore;

ii. **povećanje brzine uvođenja budućih standarda:** smanjivanje onečišćenja koje počinje ranije, zbog potpore;

(c) **prednosti u proizvodnji:** ako postoje druge prednosti vezane uz ulaganje u obliku povećanog kapaciteta, produktivnosti, smanjenih troškova ili kvalitete, učinak poticaja obično je manji. To je posebno slučaj ako su koristi značajne tijekom životnog vijeka ulaganja, možda i do razine na kojoj se dodatni troškovi zaštite okoliša mogu nadoknaditi čak i bez potpore;

- (d) **tržišni uvjeti:** na nekim tržištima, poglavito zbog predožbe proizvoda i označivanja proizvodnih metoda, može se pojaviti pritisak tržišnih natjecatelja da se očuva visoka razina zaštite okoliša. Ako postoje dokazi da je razina zaštite okoliša proizašla iz potpore viša od uobičajenog ponašanja na tržištu, vjerojatnije je da potpora ima učinak poticaja;
- (e) **moгуći budući obvezni standardi:** ako su u tijeku pregovori na razini Zajednice oko uvođenja novih ili strožih obveznih standarda koje bi ciljalo određena mjera, učinak poticaja potpore obično je viši;
- (f) **razina rizika:** ako postoji posebni rizik da će ulaganje biti manje produktivno od očekivanja, učinak poticaja obično je viši;
- (g) **razina profitabilnosti:** ako je razina profitabilnosti određene djelatnosti negativna u razdoblju u kojem se ulaganje potpuno amortizira ili u kojem se planira ostajanje na snazi operativne potpore, uzimajući u obzir sve prednosti i rizike navedene u ovoj točki, potpore obično imaju učinak poticaja.
- (173) Kada se poduzetnik prilagođava nacionalnom standardu koji je povrh standarda Zajednice ili je donesen zbog nepostojanja standarda Zajednice, Komisija potvrđuje da je korisnik potpore mogao biti znatno pogođen povećanim troškovima i ne bi bio sposoban snositi troškove vezane uz neposrednu provedbu nacionalnih standarda.

5.2.1.4. Razmjernost potpore

- (174) Država članica treba pružiti dokaze da je potpora nužna, da je iznos ograničen na najmanji moguć i da je postupak odabira razmjernan. U svojoj analizi Komisija razmatra sljedeće elemente:
- (a) **točan izračun opravdanih troškova:** dokazi da su opravdani troškovi stvarno ograničeni na dodatne troškove potrebne za postizanje razine zaštite okoliša;
- (b) **postupak odabira:** postupak odabira treba se provesti na nediskriminirajući, transparentni i otvoreni način, bez nepotrebnog isključivanja poduzetnika koji se mogu natjecati s projektima usmjerenima na isti cilj zaštite okoliša. Postupak odabira treba dovesti do izbora korisnika koji mogu djelovati prema cilju zaštite okoliša koristeći najmanji iznos potpore ili postupajući na najekonomičniji način;
- (c) **potpora ograničena na najmanju moguću:** dokaz da iznos potpore ne prelazi očekivani manjak dobiti uključujući normalni prinos tijekom razdoblja u kojem se ulaganje potpuno amortizira.

5.2.2. Analiza narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine

- (175) Pri ocjenjivanju negativnih učinaka mjere potpore, Komisija usmjerava svoju analizu narušavanja tržišnog natjecanja na predvidljivi učinak koji potpore za zaštitu okoliša imaju na tržišno natjecanje među poduzetnicima na proizvodnim tržištima pod utjecajem potpore⁽⁶⁰⁾.
- (176) Ako je potpora razmjerna, pogotovo ako je izračun dodatnog ulaganja ili operativnih troškova uzeo u obzir sve prednosti za poduzetnika, negativni učinak potpore vjerojatno je ograničen. Međutim, kako je spomenuto u odjeljku 1.3.6., čak i kad je potpora nužna i razmjerna kako bi određeni poduzetnik povećao zaštitu okoliša, potpora može prouzročiti promjenu ponašanja korisnika potpore koja narušava tržišno natjecanje. Profitno motivirani poduzetnik obično povećava razinu zaštite okoliša iznad obveznih uvjeta samo ako smatra da će to dovesti do neke vrste prednosti za njega, makar i granične.
- (177) Za početak, Komisija ocjenjuje vjerojatnost da će poduzetnik moći povećati ili očuvati prihode od prodaje kao rezultat potpore. Komisija posebno razmatra sljedeće elemente:
- (a) **sniženje ili nadoknadu troškova proizvodne jedinice:** ako nova oprema⁽⁶¹⁾ dovede do sniženih troškova po proizvedenoj jedinici u usporedbi sa situacijom bez potpore ili ako potpora nadoknađuje dio operativnih troškova, vjerojatno je da će korisnik povećati svoje prihode od prodaje. Što je proizvod više cjenovno elastičan, veće je narušavanje tržišnog natjecanja;
- (b) **proizvodni proces koji je prihvatljiviji za okoliš:** ako korisnik preuzme proizvodni proces koji je prihvatljiviji za okoliš i ako je uobičajeno da se proizvodi u odnosu s potrošačima razlikuju na osnovi postignute razine zaštite okoliša kroz označivanje ili stvaranje predožbe, vjerojatno je da će korisnik potpore moći povećati svoje prihode od prodaje. Što je veća sklonost potrošača proizvodima s obilježjima zaštite okoliša, to je veće narušavanje tržišnog natjecanja;

⁽⁶⁰⁾ Potpore mogu utjecati na niz tržišta jer učinak potpore ne mora biti ograničen na tržište koje odgovara aktivnosti koja se podupire, nego se učinak može proširiti na druga tržišta, povezana s prvim tržištem bilo zato što su uzvodna, nizvodna ili komplementarna ili zato što je korisnik već prisutan na njima ili će biti prisutan u bliskoj budućnosti.

⁽⁶¹⁾ Izračun dodatnih troškova možda neće u potpunosti obuhvatiti sve operativne koristi jer se koristi ne oduzimaju tijekom cjelokupnog trajanja ulaganja. Osim toga, neke vrste koristi, na primjer one povezane s povećanom produktivnošću i povećanom proizvodnjom s nepromijenjenim kapacitetima, teško je uzeti u obzir.

(c) **novi proizvod:** ako korisnik pribavi novi proizvod ili proizvod veće kakvoće, to će vjerojatno povećati njegove prihode od prodaje i možebitno mu osigurati prednost „prvog pristupanja” tržištu. Što je veća sklonost potrošača proizvodima s obilježjima zaštite okoliša, to je veće narušavanje tržišnog natjecanja.

5.2.2.1. Dinamički poticaji / učinak istiskivanja

(178) Državne potpore za zaštitu okoliša mogu se koristiti strateški kako bi se promicale inovativne tehnologije prihvatljive za okoliš, s ciljem davanja domaćim proizvođačima prednosti „prvog pristupanja”. Slijedom toga, potpore mogu narušiti dinamičke poticaje i istisnuti ulaganja u određene tehnologije u drugim državama članicama i dovesti do koncentracije te tehnologije u jednoj državi članici. Taj je učinak to viši što je više tržišnih natjecatelja koji smanjuju svoja inovacijska nastojanja u usporedbi s protučinjeničnim stanjem bez potpore.

(179) U svojoj analizi Komisija razmatra sljedeće elemente:

(a) **iznos potpore:** što je viši iznos potpore, vjerojatnije je da se dio potpore može iskoristiti za narušavanje tržišnog natjecanja. To je posebno slučaj ako je iznos potpore visok u usporedbi s veličinom opće djelatnosti korisnika;

(b) **učestalost potpore:** ako poduzetnik više puta primi potporu, vjerojatnije je da će to narušiti dinamičke poticaje;

(c) **trajanje potpore:** ako se operativna potpora dodijeli za dulje razdoblje, vjerojatnije je da će se narušiti tržišno natjecanje;

(d) **postupno smanjivanje potpora:** ako se operativne potpore smanjuju tijekom vremena, poduzetnik ima poticaj poboljšati učinkovitost, pa se stoga narušavanje dinamičkih poticaja tijekom vremena smanjuje;

(e) **spremnost zadovoljavanja budućih standarda:** ako potpora omogućuje predmetnom poduzetniku da zadovolji nove standarde Zajednice čije se donošenje očekuje u bližoj budućnosti, ulaganje pomognuto potporom smanjuje troškove ulaganja koje bi poduzetnik u svakom slučaju morao izvršiti;

(f) **razina regulatornih standarda u vezi s ciljevima zaštite okoliša:** što je niža razina obveznih zahtjeva, to je veći rizik da potpora za unapređivanje iznad obveznih zahtjeva nije potrebna i da će istisnuti ulaganja ili biti iskorištena na način koji će narušiti dinamičke poticaje;

(g) **rizik prekomjernog financiranja:** ako poduzetnik proizvodi široki spektar proizvoda ili proizvodi isti proizvod koristeći i konvencionalni postupak i postupak prihvatljiv za okoliš, veći je rizik od prekomjernog financiranja;

(h) **tehnološka neutralnost:** ako se mjera usredotočuje na samo jednu tehnologiju, viši je rizik narušavanja dinamičkih poticaja;

(i) **konkurentne inovacije:** ako strani tržišni natjecatelji razvijaju konkurentne tehnologije (tržišno natjecanje u inovacijama), vjerojatnije je da će potpore narušiti dinamičke poticaje.

5.2.2.2. Očuvanje daljnjeg rada neučinkovitih poduzetnika

(180) Državne potpore za zaštitu okoliša mogu se opravdati kao prijelazni mehanizam kretanja prema punoj raspodjeli negativnih vanjskih učinaka na okoliš. One se ne bi smjele koristiti za dodjelu nepotrebne pomoći poduzetnicima koji se ne mogu prilagoditi standardima i tehnologijama prihvatljivijima za okoliš zbog svoje niske razine učinkovitosti. U svojoj analizi Komisija razmatra sljedeće elemente:

(a) **vrsta korisnika:** ako korisnik ima nisku razinu produktivnosti i u lošem je financijskom stanju, vjerojatnije je da će potpora pridonijeti umjetnom održavanju poduzetnika na tržištu;

(b) **prekapacitiranost u sektoru na koji je usmjerena potpora:** u sektorima gdje postoji prekapacitiranost, veći je rizik da će potpore za ulaganje održavati prekapacitiranost i neučinkovitu strukturu tržišta;

(c) **redovito ponašanje u sektoru na koji je usmjerena potpora:** ako su drugi poduzetnici u sektoru postigli istu razinu zaštite okoliša bez korištenja potpora, vjerojatnije je da će potpora poslužiti za održavanje neučinkovite strukture tržišta. Stoga, što su slabiji dokazi da korisnik poštuje načelo „onečišćivač plaća” i što je veći udjel vanjskih troškova za zaštitu okoliša koje internaliziraju korisnikovi tržišni natjecatelji, to je značajnije narušavanje tržišnog natjecanja;

(d) **relativna važnost potpore:** što je veće smanjenje/nadoknada varijabilnih proizvodnih troškova, to je veće narušavanje tržišnog natjecanja;

- (e) **postupak odabira:** ako se postupak odabira provodi na nediskriminirajući, transparentan i otvoren način, manje je vjerojatno da će potpore pridonijeti umjetnom održavanju poduzetnika na tržištu. Što je raspodjela subvencija šira (što se tiče pokrivenosti mjerodavnog tržišta) i konkurentnija (što se tiče licitiranja/nabave), to je manje narušavanje tržišnog natjecanja;
- (f) **selektivnost:** ako mjera u okviru koje su potpore dodijeljene uključuje relativno velik broj potencijalnih korisnika, ako uključuje sve poduzetnike na mjerodavnom tržištu i ako ne isključuje poduzetnike koji bi mogli imati isti cilj zaštite okoliša, manje je vjerojatno da će potpore ostaviti neučinkovite poduzetnike na tržištu.

5.2.2.3. Tržišna snaga/isključujuće ponašanje

- (181) Potpore za zaštitu okoliša dodijeljene korisniku mogu se iskoristiti za jačanje ili očuvanje njegove tržišne snage na danom proizvodnom tržištu. Komisija ocjenjuje tržišnu snagu predmetnog korisnika prije nego što se potpora dodijeli, kao i promjenu tržišne snage koja se može očekivati kao rezultat potpore. Potpore za zaštitu okoliša dodijeljene korisniku sa značajnom tržišnom snagom korisnik može iskoristiti za jačanje ili očuvanje svoje tržišne snage kroz daljnju diferencijaciju svojih proizvoda ili isključivanjem svojih tržišnih natjecatelja. Komisija vjerojatno neće izraziti zabrinutost oko tržišnog natjecanja na tržištima gdje svaki korisnik potpore ima tržišni udjel niži od 25 % i na tržištima čiji je Herfindahl-Hirschmanov indeks tržišne koncentracije niži od 2 000.
- (182) U svojoj analizi Komisija razmatra sljedeće elemente:
- (a) **tržišnu snagu korisnika potpore i strukturu tržišta:** ako je korisnik već u vladajućem položaju na tržištu na koje djeluje potpora⁽⁶²⁾, mjere potpore mogu ojačati taj položaj kroz daljnje slabljenje tržišnih ograničenja koje tržišni natjecatelji mogu primijeniti na poduzetnika primatelja potpore;
- (b) **novi ulazak:** ako se potpora odnosi na proizvodna tržišta ili tehnologije koje se natječu s proizvodima gdje je primatelj potpore već prisutan i posjeduje tržišnu snagu, potpora može biti strateški iskorisćena kako bi se spriječio novi ulaz. Stoga, ako potpora nije dostupna potencijalnim novim tržišnim natjecateljima, veći je rizik da potpora narušava tržišno natjecanje;

⁽⁶²⁾ Potpore mogu utjecati na niz tržišta jer učinak potpore ne mora biti ograničen na tržište koje odgovara aktivnosti koja se podupire, nego se učinak može proširiti na druga tržišta, povezana s prvim tržištem, bilo zato što su uzvodna, nizvodna ili komplementarna ili zato što je korisnik već prisutan na njima ili će biti prisutan u bliskoj budućnosti.

- (c) **diferencijaciju proizvoda i diskriminaciju u cijenama:** potpore mogu imati negativni učinak olakšavanja diferencijacije proizvoda i diskriminacije u cijenama korisniku potpore, na štetu potrošača;
- (d) **kupovnu snagu:** ako na tržištu postoje jaki kupci, manje je vjerojatno da će korisnik potpore s tržišnom snagom moći povećati cijene naspram jakih kupaca. Stoga što je jača kupovna snaga, to je manje vjerojatno da će potpore naštetiti potrošačima.

5.2.2.4. Učinci na trgovinu i smještaj

- (183) Državne potpore za zaštitu okoliša mogu nekim područjima osigurati korist kroz pogodnije uvjete proizvodnje, prvenstveno zbog komparativno nižih proizvodnih troškova koji su rezultat potpora ili zbog viših standarda proizvodnje postignutih kroz potporu. To može za rezultat imati preseljenje poduzetnika na područja obuhvaćena potporama ili premještanje trgovinskih tokova na potpomognuta područja.
- (184) Slijedom toga, potpore preusmjeravaju dobit u državu članicu na proizvodnom tržištu na koje se odnosi potpora, kao i na tržištima proizvodnih ulaza.
- (185) U svojoj analizi Komisija razmatra postoje li dokazi da je korisnik razmatrao druge lokacije za svoje ulaganje, u kojem slučaju je vjerojatnije da potpore značajno narušavaju tržišno natjecanje.

5.2.3. Odmjeravanje i odluka

- (186) S obzirom na te pozitivne i negativne elemente, Komisija odmjerava učinke mjere i određuje utječe li proizašlo narušavanje negativno na uvjete trgovanja u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu. Najbolje bi bilo da se pozitivni i negativni učinci izražavaju koristeći istu referentnu veličinu (na primjer izbjegnute vanjske troškove naspram gubitka dobiti tržišnih natjecatelja u novčanim jedinicama).
- (187) Općenito, što je viša korist za okoliš i što je jasnije određeno da je iznos potpore ograničen na najmanji potrebni iznos, to je vjerojatnija pozitivna ocjena. S druge strane, što su jače naznake da će potpore značajno narušiti tržišno natjecanje, to je pozitivna ocjena manje vjerojatna. Ako su očekivani pozitivni učinci rašireni, vjerojatno je da će narušavanje biti vrlo značajno, ocjena ovisi o mjeri u kojoj pozitivni učinci pretežu nad negativnim učincima.

(188) Komisija ne može uložiti prigovor na prijavljenu mjeru potpore bez pokretanja službenog istražnog postupka ili, nakon provedbe službenog istražnog postupka utvrđenog u članku 6. Uredbe (EZ) br. 659/1999, može odlučiti okončati postupak odlukom u skladu s člankom 7. te Uredbe. Ako donese uvjetnu odluku u smislu članka 7. stavka 4. te Uredbe, Komisija može, na primjer, uključiti sljedeće uvjete koji moraju smanjiti proizašla narušavanja ili učinak na trgovinu i moraju biti razmjerni:

- (a) **niže intenzitete potpora** od najviših intenziteta dopuštenih u poglavlju 3.;
- (b) **odvajanje računa** kako bi se izbjeglo prekomjerno financiranje s jednog tržišta na drugo kad je korisnik aktivan na više tržišta;
- (c) **dodatne uvjete koji se moraju zadovoljiti kako bi se poboljšao učinak mjere na zaštitu okoliša;**
- (d) **nepostojanje diskriminacije** drugih potencijalnih korisnika (smanjena selektivnost).

6. ZBRAJANJE

(189) Gornje granice iznosa potpora postavljene u ovim Smjernicama primjenjuju se bez obzira na to financira li se podrška za projekt obuhvaćen potporom u cijelosti iz državnih izvora ili je djelomično financira Zajednica.

(190) Potpore odobrene prema ovim Smjernicama ne mogu se zbrajati s drugim državnim potporama u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u ili s drugim oblicima financiranja od strane Zajednice ako takvo preklapanje proizvede intenzitet potpore viši od onog postavljenog u ovim Smjernicama. Međutim, ako je trošak koji je opravdan pri potporama za zaštitu okoliša opravdan u cijelosti ili djelomično i pri potporama za druge svrhe, na zajednički dio primjenjuje se najpovoljnija gornja granica potpore prema primjenjivim pravilima.

(191) Potpore za zaštitu okoliša ne smiju se zbrajati s *de minimis* potporama u pogledu istih opravdanih troškova ako bi takvo zbrajanje dovelo do intenziteta potpore višeg od onog postavljenog u ovim Smjernicama.

7. ZAVRŠNE ODREDBE

7.1. Godišnje izvješćivanje

(192) Sukladno zahtjevima Uredbe (EZ) br. 659/1999 i Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u⁽⁶³⁾, države članice moraju podnositi godišnja izvješća Komisiji.

(193) Osim zahtjeva navedenih u ovim odredbama, godišnja izvješća za mjere potpora za zaštitu okoliša moraju sadržavati, za svaki odobreni program, sljedeće podatke o velikim poduzetnicima:

- nazive korisnika,
- iznos potpore po korisniku,
- intenzitet potpore,
- opis ciljeva mjere i vrstu zaštite okoliša koju ona treba promicati,
- sektore djelatnosti gdje su pokrenuti projekti obuhvaćeni potporom,
- objašnjenje kako se poštivao učinak poticaja, posebno koristeći pokazatelje i kriterije spomenute u poglavlju 5.

(194) U slučaju izuzeća ili smanjenja poreza, država članica treba dostaviti samo zakonodavne i/ili regulatorne tekstove kojima je potpora ustanovljena, detalje o kategorijama poduzetnika koji koriste izuzeća od poreza ili smanjenja poreza i sektore gospodarstva na koje najviše utječu ta izuzeća odnosno smanjenja.

(195) Godišnja izvješća objavljuju se na mrežnoj stranici Komisije.

7.2. Transparentnost

(196) Komisija smatra da su potrebne daljnje mjere kako bi se poboljšala transparentnost državnih potpora u Zajednici. Posebno je potrebno osigurati jednostavan pristup cjelovitim tekstovima svih primjenjivih programa potpora za zaštitu okoliša za sve države članice, gospodarske subjekte, zainteresirane strane i samu Komisiju.

(197) To se jednostavno može postići uspostavljanjem vezanih mrežnih stranica. U tu svrhu, pri ispitivanju programa potpora za zaštitu okoliša Komisija sustavno zahtijeva od predmetnih država članica objavu cjelovitog teksta svih konačnih programa potpora na internetu, kao i dostavu mrežnih adresa objavljenog materijala Komisiji. Program potpora ne smije se primjenjivati prije no što se podaci objave na internetu.

7.3. Nadzor i vrednovanje

(198) Države članice moraju osigurati čuvanje detaljnih zapisa o dodjeli potpora za sve mjere zaštite okoliša. Takvi zapisi, koji moraju sadržavati sve podatke potrebne za potvrdu da su se poštivali opravdani troškovi i najviše dopušteni intenzitet potpore, moraju se čuvati 10 godina od datuma na koji je potpora dodijeljena i trebaju se predati Komisiji na njezin zahtjev.

⁽⁶³⁾ SL L 140, 30.4.2004., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1935/2006 (SL L 407, 30.12.2006., str. 1.).

(199) Komisija traži od država članica da joj dostave te podatke kako bi provela vrednovanje ovih Smjernica četiri godine nakon njihove objave ⁽⁶⁴⁾.

7.4. Prikladne mjere

(200) Komisija ovime predlaže državama članicama, na temelju članka 88. stavka 1. Ugovora o EZ-u, sljedeće prikladne mjere vezane uz njihove zatečene programe potpora za zaštitu okoliša:

Države članice trebaju izmijeniti, gdje je to potrebno, takve programe kako bi ih uskladile s ovim Smjernicama, u roku od 18 mjeseci nakon njihove objave, sa sljedećim izuzecima:

- i. Države članice trebaju izmijeniti, gdje je to potrebno, programe potpora u obliku smanjenja poreza ili izuzeća od poreza obuhvaćenih Direktivom 2003/96/EZ prije 31. prosinca 2012.;
- ii. novi pragovi za pojedinačne projekte spomenuti u točki 160. primjenjuju se od sljedećeg dana od dana objave ovih Smjernica u *Službenom listu Europske unije*;
- iii. dužnost podnošenja detaljnijih godišnjih izvješća primjenjuje se na potpore dodijeljene prema zatečenim programima potpora od 1. siječnja 2009.

(201) Države članice se pozivaju da izraze svoje izričito i bezuvjetno slaganje s ovim predloženim prikladnim mjerama u roku od dva mjeseca od dana objave ovih Smjernica u *Službenom listu Europske unije*. U nedostatku ikakvog odgovora Komisija pretpostavlja da se predmetna država članica ne slaže s predloženim mjerama.

7.5. Primjena, važenje i revizija

(202) Ove se Smjernice primjenjuju prvog dana koji slijedi nakon dana objave u *Službenom listu Europske unije* i

zamjenjuju Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša od 3. veljače 2001. ⁽⁶⁵⁾.

(203) Ove se Smjernice primjenjuju do 31. prosinca 2014. Nakon savjetovanja s državama članicama Komisija ih može izmijeniti prije toga datuma na osnovi važnih promišljanja politike tržišnog natjecanja ili politike zaštite okoliša, odnosno kako bi uzela u obzir druge politike Zajednice ili međunarodne obveze. Takve izmjene mogu posebno biti potrebne s obzirom na buduće međunarodne dogovore na području klimatskih promjena i budućeg europskog zakonodavstva o klimatskim promjenama. Četiri godine nakon datuma njihove objave, Komisija će provesti vrednovanje ovih Smjernica na osnovi činjenica i rezultata širokog savjetovanja koje će Komisija provesti posebno na osnovi podataka prikupljenih u državama članicama. Rezultati vrednovanja bit će dostupni Europskom parlamentu, Odboru regija i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i državama članicama.

(204) Komisija primjenjuje ove Smjernice na sve prijavljene mjere potpora za koje je pozvana donijeti odluku nakon objave Smjernica u *Službenom listu*, čak i ako su projekti prijavljeni prije te objave. To uključuje pojedinačne potpore dodijeljene prema odobrenim programima potpora i prijavljene Komisiji prema obvezi pojedinačne prijave takvih potpora.

(205) Sukladno Obavijesti Komisije o određivanju primjenjivih pravila za ocjenu nezakonitih državnih potpora ⁽⁶⁶⁾, Komisija u slučaju neprijavljenih potpora primjenjuje:

(a) ove Smjernice ako je potpora dodijeljena nakon njihove objave;

(b) smjernice koje su bile primjenjive kad je potpora dodijeljena, u svim drugim slučajevima.

⁽⁶⁴⁾ Države članice trebale bi pomoći Komisiji u tom procesu pružanjem vlastite *ex post* ocjene programa i pojedinačnih mjera.

⁽⁶⁵⁾ SL C 37, 3.2.2001., str. 3.

⁽⁶⁶⁾ SL C 119, 22.5.2002., str. 22.

PRILOG

**TABLICA KOJA PRIKAŽUJE INTENZITETE POTPORA ZA POTPORE ZA ULAGANJE KAO UDJEL
OPRAVDANIH TROŠKOVA**

	Mala poduzeća	Srednja poduzeća	Velika poduzeća
Potpore za poduzetnike koje su povrh standarda Zajednice ili povećavaju razinu zaštite okoliša gdje standardi Zajednice ne postoje	70 % 80 % u slučaju ekološke inovacije 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	60 % 70 % u slučaju ekološke inovacije 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	50 % 60 % u slučaju ekološke inovacije 100 % uz postupak prikupljanja ponuda
Potpore za istraživanja zaštite okoliša	70 %	60 %	50 %
Potpore za rano prilagođivanje budućim standardima Zajednice			
— više od tri godine	25 %	20 %	15 %
— između jedne i tri godine prije stupanja na snagu	20 %	15 %	10 %
Potpore za gospodarenje otpadom	70 %	60 %	50 %
Potpore za obnovljive energije	80 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	70 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	60 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda
Potpore za štednju energije Potpore za postrojenja kogeneracije	80 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	70 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	60 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda
Potpore za daljinsko grijanje uz uporabu konvencionalne energije	70 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	60 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda	50 % 100 % uz postupak prikupljanja ponuda
Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija	100 %	100 %	100 %
Potpore za premještanje poduzetnika	70 %	60 %	50 %